

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ

Pojištění profesní odpovědnosti účetní
Professional Liability Insurance of Accountant

Student: Zuzana Kubíková

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Martina Krügerová, Ph.D.

Ostrava 2015

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra účetnictví

Zadání bakalářské práce

Student: **Zuzana Kubíková**
Studijní program: B6208 Ekonomika a management
Studijní obor: 6202R049 Účetnictví a daně
Téma: **Pojištění profesní odpovědnosti účetní**
Professional Liability Insurance of Accountant

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Právní úprava účetnictví
 3. Odpovědnost za škodu při výkonu povolání
 4. Pojištění odpovědnosti za škodu
 5. Pojištění odpovědnosti za škodu účetní
 6. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

JANDOVÁ, Lucie, Petr ŠLAUF a Jaroslav SVEJKOVSKÝ. *Pojištění v novém občanském zákoníku: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014. 353 s. ISBN 978-80-7400-530-5.
KOLEKTIV AUTORŮ. *Účetnictví podnikatelských subjektů I*. Brno: Tribun EU, 2012. 105 s. ISBN 978-80-248-2905-0.
NOVOTNÝ, Petr, Pavel KOUKAL a Eva ZAHOŘOVÁ. *Nový občanský zákoník: Náhrada škody*. Praha: Grada, 2014. 139 s. ISBN 978-80-247-5165-8.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Martina Krügerová, Ph.D.**

Datum zadání: 21.11.2014
Datum odevzdání: 07.05.2015

Ing. Jana Hakalová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

„Prohlašuji, že jsem celou práci vypracovala samostatně“

V Ostravě dne 7.5. 2015

Zuzana Kubíková

Zuzana Kubíková

Obsah

1. ÚVOD	4
2. PRÁVNÍ ÚPRAVA ÚČETNICTVÍ	6
2.1 HISTORIE ÚČETNICTVÍ	6
2.2 ZÁKON O ÚČETNICTVÍ	7
2.3 UŽIVATELE ÚČETNICTVÍ	16
2.4 ÚČETNÍ	18
3 ODPOVĚDNOST ZA ŠKODU Z VÝKONU POVOLÁNÍ	22
3.1 POJEM PRÁVNÍ ODPOVĚDNOST	22
3.2 ZPŮSOB A ROZSAH NÁHRADY ŠKODY A NEMAJETKOVÉ ÚJMY	24
3.3 OMEZENÍ POVINNOSTI K NÁHRADĚ ÚJMY	25
3.4 ŠKODA Z PROVOZNÍ ČINNOSTI A ŠKODA ZPŮSOBENÁ PROVOZEM ZVLÁŠTĚ NEBEZPEČNÝM	27
3.4 ODPOVĚDNOST ZA ŠKODU V PRACOVNĚPRÁVNÍCH VZTAZÍCH	27
3.5.2 Škoda v zaměstnaneckém poměru	28
4 POJIŠTĚNÍ ODPOVĚDNOSTI ZA ŠKODU	31
4.1 ČLENĚNÍ POJIŠTĚNÍ	32
4.1.1 Pojištění zákonná	32
4.1.2 Pojištění smluvní	33
4.2 POJISTNÁ SMLOUVA POJIŠTĚNÍ ODPOVĚDNOSTI	35
5 POJIŠTĚNÍ ODPOVĚDNOSTI ZA ŠKODU ÚČETNÍ	40
5.1 POJIŠTĚNÍ PROFESNÍ ODPOVĚDNOSTI.....	41
5.2 POJIŠTĚNÍ ODPOVĚDNOSTI ZA ŠKODU Z VÝKONU POVOLÁNÍ	46
6 ZÁVĚR	49
SEZNAM ZKRATEK	52
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ	53
PROHLÁŠENÍ O VYUŽITÍ VÝSLEDKŮ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	57

1. ÚVOD

Škodu může způsobit třetí osobě kdokoli, v jakékoli situaci a za jakýchkoli podmínek. Může být způsobena v domácnosti, v zaměstnání, ve škole, nebo třeba i v obchodě či restauraci. Abychom nemuseli tuto škodu zaplatit z vlastních zdrojů, je možné se proti takovým situacím pojistit.

Pro účetní-zaměstnance se využije pojištění odpovědnosti za škodu z výkonu povolání, které účetní chrání proti škodě, kterou způsobí svému zaměstnavateli.

Pojištění profesní odpovědnosti chrání pojištěné při vzniku škody v souvislostech s vykonáváním svých profesních povinností, a kdy pojištěný není schopen vzniklou škodu sám uhradit. Toto pojištění se vztahuje nejen k náhradě finanční škodě, škodě na majetku, zdraví i životě, ale často je spojena i s náhradou nákladů spojených s řízením před soudem či jiným příslušným orgánem nebo nákladů při právním zastoupením nebo obhajobou advokátem.

Mezi klienty pojišťoven, kteří si pojištění profesní odpovědnosti sjednají, patří zejména osoby, kterým zákon ukládá povinnost si toto pojištění zřídit a to především provozovatelé nestátních zdravotnických organizací (zubní, ambulantní i veterinární lékaři, lékárny), osoby s ekonomickou nebo právní profesí (daňoví poradci, notáři, advokáti apod.) a ostatní jako jsou například pojišťovací agenti, makléři atd. Rovněž toto pojištění poptávají klienti nemající povinnost si pojištění profesní odpovědnosti zřídit. Do této skupiny mohou právě patřit účetní, ale i tlumočníci a překladatelé.

Zaměstnanci v pracovněprávních vztazích mají také možnost se chránit pro případ, že v zaměstnání neúmyslně způsobí škodu. A to pomocí pojištění odpovědnosti při výkonu povolání, které se vztahuje vždy ke konkrétnímu zaměstnavateli.

Cílem této bakalářské práce je objasnit, jaký význam má pojištění odpovědnosti pro účetní-podnikatele, které zpracovávají účetnictví pro jiné ekonomické subjekty a pojištění odpovědnosti pro účetní-zaměstnance, kteří tuto činnost vykonávají na základě pracovněprávního vztahu. Na českém trhu je mnoho pojišťoven, které tyto pojistné produkty nabízejí, a obě pojištění budou aplikovány na Generali pojišťovně a. s.

Pro zpracování této bakalářské práce byly použity metody sběru dat a informací a metoda analýzy.

V teoretické části je práce nejdříve krátce zaměřena na stručnou historii účetnictví a následně na legislativní úpravu účetnictví. Jedná se především o zákon č. 563/2002 Sb., o účetnictví, který *stanoví v souladu s právem Evropské unie rozsah a způsob vedení účetnictví, požadavky na jeho průkaznost a podmínky předávání účetních záznamů pro potřeby státu*[10, § 1], a který je rozdělen do sedmi částí. Z tohoto zákona jsou vybrány nejdůležitější informace z jednotlivých částí zákona a jsou přeneseny do této bakalářské práce. Rovněž je v této kapitole popsána pracovní náplň účetní a uživatelé účetních dat.

Další kapitola teoretické části bakalářské práce se věnuje odpovědnosti za škodu při výkonu povolání. Podrobně jsou zde oba pojmy jak odpovědnost, tak škoda či újma popsány a rozebrány. Je uvedeno, v jakém rozsahu a kdy daný zaměstnanec je povinen zaměstnavateli škodu nahradit. Také odpovědnost nevznikne jen tak, ale je zapotřebí, aby byly splněny určité podmínky nebo předpoklady. A protože je odpovědnost často spojená s platbou náhrady škody poškozenému a škůdce nemusí mít vždy prostředky na to, aby tuto škodu uhradil, je možné se proti takovým situacím pojistit.

A proto je poslední teoretická část práce zaměřena na pojištění odpovědnosti za škodu.

Budou zde charakterizovány pojmy zákonná a smluvní pojištění, věci týkající se pojistné smlouvy.

V praktické části budou obě pojištění zanalyzovány podle příslušných pojistných podmínek Generali pojišťovny a v závěru budou oba tyto pojistné produkty zhodnoceny a uvedeny zjištěné poznatky.

2. PRÁVNÍ ÚPRAVA ÚČETNICTVÍ

V současné době je účetnictví v České republice upraveno zákonem o č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o účetnictví), který stanovuje rozsah a způsob vedení účetnictví, požadavky na jeho průkaznost a podmínky předávání účetních záznamů pro potřeby státu. Další legislativou upravující účetnictví jsou vyhlášky, kterými se provádějí některá ustanovení zákona o účetnictví (především vyhláška č. 500 pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví, doplňuje a vysvětluje zákon o účetnictví) a České účetní standardy, které konkretizují zákon o účetnictví, zajišťují jednotnost vedení účetnictví a vycházejí se standardu Evropské unie a další předpisy.

2.1 Historie účetnictví

Stanovit přesné datum, kdy účetnictví vzniklo, není možné. Přesto lze říci, že historie účetnictví sahá hluboko do dějin lidstva, kdy už v pravěku před vznikem písma měli lidé potřebu zaznamenávat počty kusů dobytka či jiného majetku kupříkladu pomocí zářezů do předmětů, které měli zrovna po ruce. Dobře mohly posloužit větve i stromy blízko pastvin apod. Další možnosti k zaznamenávání stavu majetku bez použití písma byly uzlíky na šňůrách nebo navlékání různých drobných předmětů na tyto šňůry. Se vznikem písma v období starověku (okolo poloviny 4. tisíciletí př. n. l.) se záznamy postupně zdokonalovaly. Byly používány zápisy do hliněných destiček a postupně se přešlo na papyrus. [3]

Jak je uvádí J. Pokorná, zájem o účetnictví, který od 1. století na. l. v Evropě značně upadl, znovu vzrostl ve 12. století *prostřednictvím arabské vzdělanosti, zejména matematické, za výbojů islámu na Pyrenejském poloostrově*, [28, str. 13] kdy účetnictví používali především ke kontrole.

Podstava podvojného účetnictví byla poprvé popsána v knize „*Summa de arithmetica, geometria, proportioni et proportionalita*“ což v překladu znamená „Souhrn veškeré aritmetiky, geometrie, poměrů a úměr“, jehož autorem je italský františkánský mnich a matematik Luca Bartolomes Pacioli (1445 – 1517), kterou vydal v roce 1494. O účetnictví pojednává pouze jedenáctý oddíl knihy - traktát *Particularis de computis et scriptis*. Tento traktát obsahuje informace o inventáři (seznam, soupis), čím je a jak mám být kupci pořízován a dále autor popisuje účetní knihy, které byly v té době používány. Jedná se o memoriál (podobný dnešnímu účetnímu deníku, popis provedených operací), deník – (převedení údajů z memorialu do formy Má dátí a Dal) a hlavní knihu (obsahuje účty, na

které se podvojně účtují účetní operace). Dále v tomto oddíle můžeme najít informace například o vytvoření bilance hlavní knihy, o zisku a ztrátě, pokladně a mnoho dalšího.

S rozvojem průmyslu v 18. a 19. století dochází k oddělení vlastnictví podniku a jeho řízení. Kvůli tomu se rozvoj účetnictví rozdělil a zvláště se vyvíjelo účetnictví pro externí i interní uživatele. Zatímco majitelům stačily informace pouze o stavu majetku a růstu kapitálu, manažeři kromě těchto dat potřebovali také vědět, co a jaký vliv mají dané položky na hospodářský výsledek. Proto se začínají podrobně sledovat náklady podniku. [3]

Dalším důležitým jménem v účetnictví je **Josiah Wedgwood (1730 – 1795)**, který je považován za průkopníka nákladového účetnictví. Ve svých keramických závodech se snažil analyzovat náklady, které nelze jednoznačně přiřadit jednotlivým výrobkům a tím stanovit prodejní ceny, dále také objevil úspory z rozsahu a utopené náklady. V 1. polovině 19. století už bylo nedostačující účtovat pouze mezi podnikem a externími zákazníky (především textilní závody), takže se začalo účtovat i o jednotlivých krocích ve výrobě a koncem 19. století se nákladové účetnictví rozšířilo i do dalších odvětví. V dalším století se do praxe dostal pojem rozpočet, který skutečné náklady s plánovanými a dále se začaly používat vnitropodnikové (převodní) ceny. [18]

Pro potřeby majitelů se začalo vyvíjet finanční účetnictví, které se vylepšovalo tak, aby se stavy majetku a hospodářské výsledky daly srovnávat v jednotlivých podnicích a významným uživatelem se stává i stát, který určil jednotnou podobu výkaznictví a stanovuje daňovou povinnost podniku. [3]

2.2 Zákon o účetnictví

Mezi nejdůležitější právní normy, kterými se účetnictví řídí, patří především zákon o účetnictví. Tento zákon se skládá ze sedmi částí a musí se jím řídit každá účetní jednotka.

Podle ustanovení § 1 tohoto zákona se tímto ustanovením řídí účetní jednotky, kterými jsou:

- a) právnické osoby, které mají sídlo na území České republiky,
- b) zahraniční právnické osoby a zahraniční jednotky, které na území České republiky podnikají nebo provozují jinou činnost podle zvláštních právních předpisů,
- c) organizační složky státu,
- d) fyzické osoby, které jsou jako podnikatelé zapsány v obchodním rejstříku,
- e) ostatní fyzické osoby, které jsou podnikateli, pokud jejich obrat podle zákona o dani z přidané hodnoty včetně plnění osvobozených od této daně, jež jsou součástí obratu,

v rámci jejich podnikatelské činnosti přesáhl za bezprostředně předcházející kalendářní rok částku 25 000 000 Kč, a to od prvního dne kalendářního roku,

- f) ostatní fyzické osoby, které vedou účetnictví na základě svého rozhodnutí,
- g) ostatní fyzické osoby, které jsou podnikateli a jsou společníky sdruženými ve společnosti, pokud alespoň jeden ze společníků sdružených v této společnosti je osobou uvedenou v písmenech a) až f) nebo h) nebo
- h) ostatní fyzické osoby, kterým povinnost vedení účetnictví ukládá zvláštní právní předpis.

Každá tato účetní jednotka má povinnost vést účetnictví a zákon o účetnictví stanovuje, kdy tento okamžik nastane. Právnícké osoby se sídlem v České republice, organizační složky státu a fyzické osoby zapsány v obchodním rejstříku jako podnikatelské subjekty jsou povinny vést účetnictví ode dne zápisu do obchodního rejstříku do dne výmazu z obchodního rejstříku, tedy ode dne jejich vzniku do dne jejich zániku. Účetní jednotky uvedené pod písmenem b) vedou účetnictví ode dne zahájení činnosti až do dne ukončení činnosti na území České republiky. Podle toho, o kterou fyzickou osobu se jedná, jsou také odlišné dny, kdy účetní jednotce vzniká a zaniká povinnost vést účetnictví. Může se jednat o první den účetního období následujícího po kalendářním roce, ve kterém se staly účetní jednotkou, až do posledního dne účetního období, ve kterém přestaly být účetní jednotkou. Také mohou vést účetnictví od prvního dne účetního období, které následuje po období, ve kterém se rozhodly vést účetnictví, nerozhodnou-li se vést účetnictví již ode dne zahájení podnikání nebo jiné samostatné výdělečné činnosti, až do dne ukončení uvedených činností nebo do posledního dne účetního období, ve kterém se rozhodly vedení účetnictví ukončit. Určité fyzické osoby mohou vést účetnictví od prvního dne účetního období následujícího po období, ve kterém se staly společníky sdruženými ve společnosti, nebo se některý ze společníků sdružených ve společnosti stal účetní jednotkou a to až do posledního dne účetního období, ve kterém přestaly být společníky sdruženými ve společnosti nebo vedou účetnictví ode dne zahájení činnosti až do dne ukončení činnosti.

Všechny tyto účetní jednotky ve svém účetnictví sledují stav a pohyb veškerého svého majetku a dalších aktiv, závazků, kapitálu a jiných pasiv, dále účtují o nákladech, výnosech a hospodářském výsledku.

Období, se kterým účtovaná skutečnost, jež je předmětem účetnictví, časově a věcně souvisí, se nazývá účetní období. Tímto obdobím se rozumí dvanáct po sobě jdoucích měsíců, které mohou být totožné s kalendářním rokem, nebo se může jednat o hospodářský rok a toto období začíná pouze 1. dnem kteréhokoli měsíce s výjimkou ledna, kterým začíná období

účetní. Samozřejmě existují i právnické či fyzické osoby, u kterých nebylo daných 12 měsíců nedodrženo a účetní období bylo kratší nebo naopak delší. Jedná se o období, které předchází období, kdy u účetní jednotky dochází ke změně v účetním období. Zákon o účetnictví uvádí, kdy tyto skutečnosti mohou nastat. Podle § 3 se může jednat o případy, kdy dochází k přeměnám společností nebo družstev podle zvláštního právního předpisu. V tomto případně účetní období začíná rozhodným dnem a končí posledním dnem účetního období, ve kterém byl proveden zápis uvedených skutečností do obchodního rejstříku. Účetní období také může být delší než je 12 měsíců a to v případech:

- a) kdy účetní jednotka vzniká v období 3 měsíců před koncem kalendářního roku,
- b) kdy účetní jednotka zaniká v období 3 měsíců po skončení kalendářního roku nebo hospodářského roku,
- c) kdy je rozvahový den stanoven ve lhůtě 3 měsíců před počátkem běžného účetního období,
- d) kdy je rozvahový den stanoven ve lhůtě 3 měsíců po konci běžného účetního období a neodporuje-li takovéto prodloužení smyslu rozvahového dne běžného účetního období nebo
- e) případně-li rozhodný den u nástupnické účetní jednotky, u účetní jednotky rozdělované odštěpením nebo u přejímajícího společníka v případě převodu jmění na společníka do období 3 měsíců před skončením kalendářního nebo hospodářského roku a dojde-li v tomto období zároveň k zápisu přeměny společnosti do obchodního rejstříku.

Přičemž hospodářský rok mohou uplatnit jenom některé subjekty a to pouze po záměru změny účetního období místně příslušnému správci daně z příjmů nejméně 3 měsíce před plánovanou změnou účetního období nebo před koncem běžného účetního období, a to podle toho, který z termínů nastává dříve, jinak účetní období zůstává nezměněno. Obdobně se postupuje i při přechodu z hospodářského roku na kalendářní rok. Jedná se o účetní jednotky, které nejsou organizační složkou státu, územním samosprávným celkem nebo účetní jednotkou vzniklou nebo zřízenou zvláštním zákonem. O hospodářský rok za výše uvedených podmínek mohou také požádat účetní jednotky do 30 dnů od jejich vzniku nebo nástupnické účetní jednotky, účetní jednotky rozdělované odštěpením nebo přejímané společníkem v případě převodu jmění na společníka do 30 dnů ode dne zápisu přeměny společnosti do obchodního rejstříku.

Jednou vzniklá účetní jednotka je povinna vést účetnictví nejméně 5 po sobě jdoucích účetních období s výjimkou ukončení činnosti. Účetnictví je vedeno jako celek a soustava

účetních záznamů, v českém jazyce a v peněžních jednotkách české měny, v některých případech i měně cizí. Účetní jednotka si může zvolit, zda účetnictví povedou samy nebo tím pověří jinou právnickou nebo fyzickou osobu, ale za vedení účetnictví je vždy odpovědna účetní jednotka.

V zákoně o účetnictví je upraven rozsah vedené účetnictví a to buď ve zjednodušeném, nebo v plném rozsahu.

Rozsah vedení účetnictví určuje, v jaké podobě se bude sestavovat účetní závěrka. Většina účetních jednotek je povinna vést účetnictví v plném rozsahu a proto také sestavují účetní závěrku v plném rozsahu. Jsou ale i takové účetní jednotky, které podle zákona o účetnictví mohou vést účetnictví ve zjednodušeném rozsahu, a tudíž sestavují účetní závěrku také pouze ve zjednodušeném rozsahu. Jedná se o například o občanská sdružení, jejich organizační jednotky, které mají právní subjektivitu, církve a náboženské společnosti nebo právnické evidované, obecně prospěšné společnosti, honební společenstva, nadační fondy a společenství vlastníků jednotek. Dále to jsou bytová družstva, která nemají povinnost mít účetní závěrku ověřenu auditorem, a družstva, která jsou založena výhradně za účelem zajišťování hospodářských, sociálních anebo jiných potřeb svých členů a příspěvkové organizace, které nejsou konsolidovanou účetní jednotkou podle zákona o účetnictví, u nichž o tom rozhodne jejich zřizovatel a ostatní účetní jednotky, které nemají povinnost mít účetní závěrku ověřenou auditorem nebo o nichž to stanoví zvláštní zákon. Vést účetnictví v zjednodušeném rozsahu znamená, že mohou používat pouze supinové syntetické účty, je možno spojit účtování v deníku s účtováním v hlavní knize, je povoleno tvořit pouze opravné položky a rezervy podle zákona č. 593/1992 Sb., o rezervách, ve znění pozdějších předpisů, pro zjištění základu daně z příjmů, ve znění pozdějších předpisů. Ocenění majetku a závazků reálnou hodnotou podle ustanovení § 27 zákona o účetnictví není při vedení účetnictví ve zjednodušeném rozsahu přípustné a účetní jednotka vedoucí účetnictví ve zjednodušeném rozsahu nemusí používat - umožňuje-li to předmět její činnosti - analytické a podrozvahové účty. [11]

Velmi důležitou součástí účetnictví jsou účetní doklady. Tyto doklady jsou vstupní informací do účetnictví o uskutečněné hospodářské operaci. Bez řádného účetního dokladu nelze provést účetní zápis a teprve po předložení tohoto dokladu se hospodářská operace stává účetním případem. Podle ustanovení § 11 zákona o účetnictví jsou účetní doklady průkazné účetní záznamy, které musí obsahovat:

- označení účetního dokladu,
- obsah účetního případu a jeho účastníky,
- peněžní částku nebo informaci o ceně za měrnou jednotku a vyjádření množství,

- okamžik vyhotovení účetního dokladu,
- okamžik uskutečnění účetní operace, není-li shodný s okamžikem vyhotovení účetního dokladu,
- podpisový záznam podle ustanovení § 33 odst. 4 zákona o účetnictví osoby odpovědné za účetní případ a podpisový záznam osoby odpovědné za jeho zaúčtování. [10]

Podle obsahu členíme účetní doklady na vnější (externí), které plynou ze styku podniku s vnějším okolím, jsou určeny k odeslání mimo podnik, nebo naopak do účetní jednotky zvenčí přicházejí. Jedná se o faktury přijaté od dodavatelů nebo vydané odběratelům, výpisy z bankovních účtů, doklady plynoucí ze styku s pojišťovnami a institucemi sociálního zabezpečení apod. Doklady, které vyplývají z činnosti probíhající uvnitř podniku a neopouštějí účetní jednotku, jsou účetní doklady vnitřní (interní). Například výdejka, příjemka, pokladní doklady, zúčtovací a výplatní listina, vnitřní účetní doklady.

Podle počtu dokumentovaných účetních dokladů jsou účetní doklady rozděleny na jednotlivé a sběrné. Jak už vyplývá z jejich názvů, tak na jednotlivých dokladech je buď jediný účetní případ, nebo několik stejnorodých případů, které se uskutečnily v jednom dni (výdejka, příjemka, jednotlivá faktura). Sběrné doklady shrnují stejnorodé účetní případy jednotlivých účetních dokladů za určitý časový úsek jako je například týden, dekáda nebo měsíc). Toto členění je zobrazeno v obrázku č. 2.1 Schéma členění účetních dokladů. [4]

Obr. 2.1 Schéma členění účetních dokladů

Pramen: MRKOSOVÁ J., Účetnictví 2013: učebnice pro SŠ a VOŠ, str. 6

Účetními zápisy se rozumí účetní záznamy, které jsou provedeny do účetních knih, průběžně v účetním období po vyhotovení účetního dokladu a je k nim připojen podpisový záznam osoby odpovědné za jeho provedení.

Účetními knihami, do kterých se zapisují účetní případy prostřednictvím účetních zápisů, jsou deník, hlavní kniha, kniha analytických účtů a kniha podrozvahových účtů. V deníku jsou účetní zápisy všech uskutečněných účetních případů v účetním období uspořádány s časového hlediska (chronologicky). Hlavní kniha slouží k uspořádání účetních zápisů z věcného hlediska (systematicky). V knize analytických účtů jsou podobně rozváděna účetní zápisy hlavní knihy a v knize podrozvahových účtů jsou uváděny účetní zápisy, které nejsou prováděny ani v účetním deníku a ani v hlavní knize.

Podle zákona o účetnictví se v účetní jednotce otevírají účetní knihy:

- ke dni povinnosti vést účetnictví,
- k prvnímu dni účetního období,
- ke dni vstupu do likvidace,
- ke dni následujícímu po dni zpracování návrhu na rozdělení likvidačního zůstatku nebo ke dni následujícímu po dni zpracování zprávy o naložení s majetkem podle zvláštního předpisu,
- a další.

Účetní knihy se zavírají například ke dni zániku povinnosti vést účetnictví, k poslednímu dni účetní závěrky nebo ke dni předcházejícímu dni vstupu do likvidace.

Jakmile je schválena účetní závěrka a účetní knihy jsou uzavřeny, účetní jednotka nesmí přidávat další účetní zápisy do takto uzavřených knih. Výjimkou jsou případy, kdy dochází k přeměně obchodní korporace.

V průběhu účetního období může společnost pořizovat majetek. Ten lze pořídit především *koupí, vytvořením vlastní činností, nabytím práv k výsledkům duševní tvořivé činnosti, bezúplatným převodem (darováním), vkladem dlouhodobého majetku od jiné osoby, převodem podle právních předpisů nebo převodem z osobního užívání do podnikání.* [27, bod 5.1].

Může se jednat o majetek dlouhodobý nebo krátkodobý. Do dlouhodobého majetku se dá přiřadit zejména stavby a pozemky, samostatné movité věci a jejich soubory. Mezi pořizovaný krátkodobý majetek patří software, ocenitelná práva a další. Účetní jednotky mají ve většině případů ve svých vnitřních směrnících uvedenou hranici, od které se hmotný či nehmotný majetek budou zařazovat do evidence dlouhodobého majetku. [27]

Veškerý majetek a závazky se pro účely účetnictví musí ocenit. Základním způsobem ocenění majetku a závazku v České republice je ocenění v historických cenách, tj. v peněžních částkách, které byly na jeho pořízení vynaloženy v době pořízení. Není to ale jediná cena, která se dá na ocenění majetku použít. Majetek a závazky lze ocenit také reálnou

hodnotou a pro účely zákona o účetnictví se reálnou hodnotou rozumí tržní hodnota, ocenění kvalifikovaným odhadem nebo posudkem znalce a ocenění stanovené podle zvláštních právních předpisů.

Účetní jednotky oceňují majetek a závazky buď k okamžiku uskutečnění účetního případu nebo ke konci rozvahového dne nebo k jinému okamžiku, k němuž se účetní závěrka sestavuje.

V okamžiku uskutečnění účetního případu se oceňuje hmotný majetek kromě zásob i hmotný majetek vytvořený vlastní činností, zásoby a také zásoby vytvořené vlastní činností, peněžní prostředky, ceniny, podíly, deriváty, cenné papíry, pohledávky, nehmotný majetek, nehmotný majetek vytvořený vlastní činností, příchovky zvířat, kulturní památky, sbírky muzejní povahy, předměty kulturní hodnoty, církevní stavby a majetek bezúplatně nabytý kromě peněžních prostředků a cenin. Tyto uvedené položky se podle ustanovení § 25 a §27 zákona o účetnictví oceňují pořizovací cenou, vlastními náklady, jmenovitou hodnotou, reprodukční pořizovací cenou nebo reálnou hodnotou.

Pořizovací cenou se rozumí cena, za kterou byl majetek pořízen a náklady související s jeho pořízením (např. doprava, pojištění, instalace apod.). Reprodukční pořizovací cena znamená cenu, za kterou by byl majetek pořízen v době, kdy se o něm účtuje. Vlastní náklady jsou buď přímé náklady vynaložené na výrobu, nebo jinou činnost anebo v některých případech i nepřímé náklady, které se vztahují k výrobě nebo k jiné činnosti.

Alespoň jednou ročně provede účetní jednotka inventarizaci svého majetku a závazků. Tato inventarizace se provádí ke konci účetního období, kdy právě inventarizace je součástí uzavírání účetních knih. Ty se uzavírají v souvislosti s účetní závěrkou.

Inventarizace znamená zjišťování skutečného stavu veškerého majetku a závazků. Následně účetní jednotky ověřují, zda zjištěný skutečný stav odpovídá stavu majetku a závazků v účetnictví. Inventarizaci účetní jednotky provádějí k okamžiku, ke kterému sestavují účetní závěrku buď řádnou, nebo mimořádnou.

Zjišťování skutečného stavu majetku a závazků se provádí fyzickou inventurou u majetku, u kterého lze vizuálně zjistit jeho existenci. Tato inventura se provádí počítáním, měřením, vážením a dalším obdobným způsobem. Dokladová inventura se koná u závazků a majetku, u kterého nelze jeho existenci vizuálně zjistit.

Provedením inventarizace vzniknou následující dva případy. Může nastat situace, kdy zjištěný skutečný stav majetku a závazků se bude shodovat se stavem účetním. Také ale mohou vzniknout inventarizační rozdíly. A to manko, popřípadě schodek u peněžních

hotovostí a cenin, kdy skutečný stav je nižší než stav účetní nebo přebytek, kdy skutečný stav je vyšší než stav v účetnictví.

Tyto inventarizační rozdíly se vyúčtují do účetního období, za které se inventarizací ověřuje stav majetku a závazků. [10]

Účetní závěrka

Účetní jednotky vždy na konci účetního období k rozvahovému dni sestavují účetní závěrku a to buď v plném, nebo zjednodušeném rozsahu. Pokud zákon o účetnictví nestanoví jinak, účetní závěrku ve zjednodušeném rozsahu mohou sestavovat účetní jednotky, které nemají povinnost ověřovat účetní závěrku auditorem. Pro tuto povinnost musí akciové společnosti splnit alespoň jedno, obchodní korporace a družstva alespoň dvě z následujících kritérií:

- aktiva celkem více než 40 milionů Kč,
- roční úhrn čistého obratu více než 80 milionů Kč nebo
- průměrný přepočtený stav zaměstnanců více než 50.

Podle ustanovení § 20 odst. 2 zákona o účetnictví nemají účetní jednotky povinnost mít ověřenou účetní závěrku auditorem, pokud je účetní závěrka

- a) je účetní závěrka sestavena v průběhu konkursu, a to po dobu nepřetržitě po sobě jdoucích 36 kalendářních měsíců, počínaje prvním dnem kalendářního měsíce následujícího po dni, kterým nastaly účinky prohlášení konkursu, pokud o jejím ověření auditorem nerozhodne věřitelský výbor,
- b) sestavena ke dni předcházejícímu dni, kterým nastanou účinky schválení reorganizačního plánu, pokud o jejím ověření auditorem nerozhodne věřitelský výbor,
- c) nebo pokud došlo ke zrušení konkursu z důvodu, že majetek dlužníka je pro uspokojení věřitelů zcela nepostačující,
- d) anebo pokud tak stanoví zvláštní právní předpis.

Povinnými částmi účetní závěrky jsou rozvaha (balance), výkaz zisku a ztráty a příloha, která vysvětluje a doplňuje informace obsažené v rozvaze a výkazu zisku a ztráty. Účetní závěrka také může obsahovat přehled o peněžních tocích nebo přehled o změnách vlastního kapitálu.

Jak už bylo uvedeno výše, účetní závěrka se sestavuje k rozvahovému dni, tj. den, kdy účetní jednotka uzavírá účetní knihy. K poslednímu dni účetního období se sestavuje řádná

účetní závěrka a v ostatních případech je to závěrka mimořádná. Pokud zvláštní právní předpisy vyžadují sestavit účetní závěrku v průběhu účetního období i k jinému okamžiku než ke konci rozvahového dne, nazývá se tato účetní závěrka mezitímní. V takovém případě se účetní knihy neuzavírají a inventarizace se provádí jen pro účely ocenění.

Některé účetní jednotky jsou též povinny vyhotovovat výroční zprávu, ve které jsou uceleně, vyváženě a komplexně uvedeny informace o vývoji jejich výkonnosti, činnosti a stávajícím hospodářském postavení. Dále jsou ve zprávě obsaženy informace o skutečnostech, které nastaly až po rozvahovém dni a jsou významné pro sestavení výroční zprávy, o předpokládaném vývoji činnosti účetní jednotky, o aktivitách v oblasti výzkumu a vývoje, ochrany životního prostředí a další.

Účetní jednotky mají povinnost zveřejňovat jak účetní závěrku, tak i výroční zprávu popř. i zprávu auditora. Způsob zveřejňování a místo uložení těchto dokumentů se liší od právní formy účetní jednotky.

Každá účetní jednotka je povinna účetní záznamy uschovávat pro účely vedení účetnictví po stanovenou dobu.

Účetní závěrka a výroční zpráva se schovávají po dobu 10 let a účetní doklady, účetní knihy, odpisové plány, inventurní soupisy, účtový rozvrh, přehledy a účetní záznamy, kterými účetní jednotky dokládají formu vedení účetnictví po dobu 5 let. V některých případech tato povinnost přechází na právního zástupce této účetní jednotky, likvidátora či insolvenčního správce nebo jinou osobu podle zvláštních právních předpisů, také na dědice nebo organizační složku státu.

V poslední části zákona o účetnictví je vymezen účetní záznam, kterým se rozumí jakákoliv skutečnost, která má vliv na vedení účetnictví. Informace, která je obsažena v účetním záznamu, se označuje jako obsah účetního záznamu a podle způsobu zaznamenání této informace zákon o účetnictví podle ustanovení § 33 rozlišuje formu účetního záznamu na listinnou, technickou a smíšenou.

U listinné formy jde o provedení rukopisem, psacím strojem, tiskařskými nebo reprografickými technikami anebo tiskovým výstupním zařízením výpočetní techniky. Technická forma je provedena elektronicky, opticky nebo jiným způsobem kromě listinné formy. Za smíšenou formu se považuje účetní záznam obsahující též informace v technické formě pro fyzickou osobu nečitelné, který umožňuje jeho převedení do formy, v níž je jeho obsah pro fyzickou osobu čitelný.

Za průkazný účetní záznam se považuje ten, jehož obsah je prokázán přímo porovnáním se skutečností, kterou tento záznam prokazuje nebo účetní záznam, jehož obsah je prokázán

obsahem jiných průkazných účetních záznamů nebo účetní záznam týkající se výhradně skutečností uvnitř jedné účetní jednotky, k němuž je připojen podpisový záznam osoby, které účetní jednotka ve vnitřním předpise stanovila oprávnění, povinnosti a odpovědnost, které se vztahují k připojování podpisového záznamu nebo identifikačního záznamu.

Jestliže účetní jednotka zjistí, že daný účetní záznam neodpovídá skutečnosti, musí tento záznam považovat za neprůkazný.

Je-li účetní záznam určený k přenosu mimo účetní jednotku, musí být tento účetní záznam podepsán vlastnoručním podpisem nebo uznávaným elektronickým podpisem nebo obdobným průkazným záznamem v technické formě a to nejpozději v okamžiku jeho předání.

Přenášet průkazný účetní záznam lze pouze prostřednictvím informačního systému nebo jiným způsobem, který splňuje podmínky průkaznosti a neměnnosti a požadavky ochrany a bezpečnosti odpovídající charakteru přenášených informací.

Účetní jednotka je povinna vést účetní záznamy tak, aby účetnictví bylo úplné, průkazné, správné, srozumitelné a přehledné. Opravy nebo doplnění účetních záznamů nesmí tyto požadavky porušit. Zjistí-li účetní jednotka, že některé účetní záznamy požadavky na účetnictví nesplňují, musí je bez zbytečného odkladu opravit tak, aby bylo možno určit osobu odpovědnou za provedení každé opravy, okamžik jejího provedení a zjistit jak obsah účetního záznamu před opravou, tak i po opravě.

Dále jsou v této části zákona uvedeny přestupky a následné pokuty za tyto přestupky. [10]

2.3 Uživatelé účetnictví

Informace obsažené v účetnictví jsou určeny pro široký okruh uživatelů. Každý tento uživatel požaduje jiné informace, v jiném čase, struktuře a s různými podrobnostmi. Ne všechny osoby mají přístup ke stejným informacím. Uživatele je možné rozdělit do dvou skupin, a to na interní (společnost, vlastníci a zaměstnanci) a externí (odběratelé, stát, okolí podniku, dodavatelé a věřitelé), (viz Obr. 2.2). Externí uživatelé se na rozdíl od vlastníků a manažerů dostanou jen ke zveřejňovaným informacím, zatímco interní uživatelé mají přístup k dalším informacím, které potřebují pro kontrolu, rozhodování, řízení či plánování a ani se nemusí jednat o účetní informace. [25]

Obr. 2.2 Uživatelé účetních dat

Pramen: UCTOVANI.NET, dostupné z <http://www.uctovani.net/clanek.php?t=Ucetnictvi-od-A-do-Z-2-dil-Vyznam-a-funkce-ucetnictvi-uzivatele-ucetnictvi&idc=70>

Pro vlastníky (investory) je vhodné sledovat informace, které jim pomohou se rozhodnout, zda do dané společnosti budou investovat nebo ne, neboť hlavním motivem jejich investice je zhodnocení vložených prostředků. Sledují velikost rizika spojeného s jejich investicí a získávají představu o očekávaném zisku.

Zaměstnance především zajímá, zda je společnost finančně stabilní a zda bude schopna plnit své závazky vůči zaměstnancům, vyplácet jim mzdy popř. splnit jiné nároky jako je zajištění bezpečnosti práce.

Schopnost podniku včasné a za příznivých cenových a dodacích podmínek uspokojit poptávku odběratelů.

Stát pomocí svých orgánů a státních institucí získává informace, které následně použije pro řízení finanční a daňové politiky státu, čerpá informace pro statistické účely.

Tržní i netržní okolí podniku zajímá, jaký by mohl být příjem do místního rozpočtu, popř. možné dary, občané se mohou starat o možné zaměstnání či jaký má společnost vztah k životnímu prostředí.

Dodavatelé potřebují vědět, zda jim bude za poskytnuté služby, dodané zboží, materiál, výrobky apod. zapláceno do doby splatnosti.

Banky a věřitelé zajímá, zda společnost bude v případě úvěru schopna včas a řádně splácet nejen samotný úvěr, ale i odpovídající úrok. Také ostatní věřitelé chtějí vědět, zda jejich pohledávky vůči společnosti budou plně uspokojeny.

Aby tyto informace byly pro všechny uživatele správné, úplné průkazné a srozumitelné, je pro účetní jednotku téměř nutností získat dobrou účetní, dobrého účetního. [25]

2.4 Účetní

Profesi účetní je možné vykonávat v zaměstnaneckém poměru na základě pracovní smlouvy nebo jako účetní vykonávající veřejnou praxi. Obě tyto možnosti se liší například v rozsahu náhrady případné škody. Za účetnictví je vždy zodpovědná účetní jednotka. Ale v případě škody může účetní jednotka vymáhat po účetní-zaměstnanci či účetní-podnikateli. Zatímco účetní v zaměstnaneckém poměru odpovídá za škodu zaměstnavateli podle zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce (dále jen zákoník práce) jen do výše nepřesahující čtyřapůlnásobek jeho průměrného měsíčního výdělku, tak u profesní účetní vykonávající veřejnou praxi je odpovědnost za škodu zaprvé podle předem sepsané smlouvy (pokud je tato náhrada škody v ní sjednaná) nebo se postupuje podle obecných právních předpisů o náhradě škody. [9]

Stejně jako mnoho dalších profesí, mají i účetní svůj etický kodex¹. Obsah jednotlivých kodexů účetních jednotek není sjednocený, každá účetní jednotka si může vytvořit svůj vlastní s vlastním obsahem, ale vždy se vychází z pěti základních principů, které jsou účetní uložena povinni dodržovat. Jedná se o tyto základní principy:

- bezúhonnost,
- objektivita,
- odborná způsobilost a náležitá péče,
- důvěrnost informací,
- profesionální chování.

Bezúhonnost znamená otevřenost a čestnost v profesních a obchodních vztazích, pravdivost a poctivost v jednání. Účetní by neměl být spojován s účetními informacemi, pokud ví, že tyto informace obsahují významné nesprávnosti, nepodložené nebo zavádějící výroky nebo informace, anebo pokud informace zavádějícím způsobem opomíjejí nebo

¹ Etický kodex je dokument, který upravuje obecná i konkrétní pravidla práce v jednotlivých organizacích a profesích. Svůj etický kodex mají např. lékaři (Hippokratova přísaha), právníci, novináři a další profese. Také některé organizace, sdružení nebo firmy mohou vytvářet kodex pro své zaměstnance, a to buď závazné (zaměstnanec může dostat při smlouvě kodex k podepsání a na základě jeho porušení mu hrozí výpověď) nebo nezávazné (jejichž dodržování je dobrovolné).

zamlžují. Pokud se tak stane, účetní by měl vydat upravený výkaz nebo zprávu, která tyto nesprávné informace uvádějí na pravou míru.

Principem objektivit se rozumím povinnost nedovolit, aby předsudky, zaujatost, střet zájmů nebo nežádoucí vliv jiných osob ovlivnil jejich odborný úsudek. Účetní se musí vyvarovat situacím a vztahům, které mohou jejich odborný úsudek nežádoucím způsobem ovlivnit.

Podle principu odborné způsobilost a náležitá péče je po účetní vyžadováno velmi kvalitní všeobecné vzdělání s následným odborným vzděláním, výcvikem a zkouškami z příslušných odborných předmětů a určitého období praxe. Dále je nutností udržovat neustálý přehled o vývoji v profesi vč. příslušné národní a mezinárodní účetní legislativy a dalších souvisejících právních předpisů.

Účetní je povinen zachovávat mlčenlivost vůči třetím osobám², nesdělovat důvěrné informace získané z obchodního nebo profesního vztahu s klientem či zaměstnavatelem bez jejich souhlasu, které povedou k vlastnímu prospěchu nebo k prospěchu jiných osob. Tato povinnost trvá i po skončení těchto vztahů a to i mimo profesní či obchodní prostředí. Důvěrné informace je možno sdělit pouze v některých případech a to jen soudu, policii a jiným příslušným orgánům, právnímu zástupci, profesní komoře a v dalších případech podle zákona.

Princip profesionálního chování znamená povinnost dodržovat platné zákony a předpisy a to nejen v obchodních nebo klientských vztazích, ale i při propagaci a nabízení svých služeb.

[20]

Ve většině případů má hlavní účetní pod sebou řadové účetní. Někde účtuje řadová účetní komplet účetnictví několika firem, jinde jsou úkony rozdělené - fakturace, banka, pokladna, cestovní příkazy apod. Tato hlavní účetní má vždy zodpovědnost za všechny tyto osoby, je jejich nadřízená a zodpovídá také za správnost zaúčtování dokladů a komplet celého účetnictví. Rovněž sama účtuje.

Práce účetní je velmi náročná. Musí vést účetní nebo daňovou evidenci, vést peněžní deník, účetní deník a deník nehmotného majetku popřípadě další účetní knihy, vyhotovovat účetní doklady, sestavovat účetní závěrku, zpracovávat údaje pro sestavení účetní závěrky, zpracovat daňové přiznání k dani z příjmů právnických nebo fyzických osob, podle formy podnikání, popřípadě zpracovat přiznání k dalším daním jako jsou daň z přidané hodnoty, silniční daň, spotřební a další. Pro veškeré odvody musí vést příslušné doklady. Přitom musí

² to jest jiným osobám než klientovi, zaměstnavateli, spolupracovníkům na zakázce a dalším oprávněným osobám

mít stále oči otevřené a sledovat jakékoli změny právních předpisů, které se týkají výkonu její profese a přizpůsobit vedení účetnictví vzniklým změnám.

Záleží na společnosti, jak si účetnictví uspořádá pro své potřeby. Každá společnost, společník či majitel společnosti si musí pečlivě rozmyslet, zda je pro ně výhodnější přijmout do pracovního poměru účetní, nebo si nechat účetnictví zpracovávat účetní firmou, a je jedno zda se jedná o fyzickou či právnickou osobou. Zpravidla to závisí na velikosti dané společnosti, počtu dokladů, podkladů a informací nezbytných pro řádné vedení účetnictví, výši obrátu, četnosti vypracování průběžných výsledků hospodaření nebo na konkrétních požadovaných účetních pracích a další.

Každá tato varianta má své klady i zápory. Nechat si účetnictví zpracovávat účetní firmou nese svá rizika. Stejně jako v jiných odvětvích i tady je možné narazit na nepoctivou firmu, což následně může vést až ke konci jeho podnikatelské činnosti. Stejně to ovšem může dopadnout i při zaměstnání účetní se špatnými účetními a daňovými znalostmi. Někteří podnikatelé nemají dostatek finančních prostředků, aby si mohli nechat zpracovat účetnictví, nebo chodit si pro rady k odborníkům a účetnictví si vedou sami. Pečlivě si musejí rozmyslet, co je pro ně výhodnější, zda zaplatit odborníkům nebo případně zaplatit za penále za doměrky. Podnikatelé také na to, že k nim finanční úřad na kontrolu nepůjde anebo, když se kontrola ohlásí, tak pak rychle vyhledají odborníka a nechají si účetnictví před kontrolou prohlédnout, případně opravit a podají dodatečné daňové přiznání, za což mohou zaplatit více, než kdyby si nechali účetnictví zpracovat účetní společnosti.

Účetní zásady jsou obecně uznávaná pravidla, která nejsou nikde právně zakotveny, ale vyplývají ze zákona o účetnictví. Prvním pravidlem je **zásada účetní jednotky**, kdy se účetní jednotka vymezuje jako ekonomický celek, za který se vede účetnictví, ale ve kterém může v rámci účetní jednotky dojít k vytvoření různých středisek či jednotek, za které se účetnictví vede samostatně. Další pravidlem je **zásada neomezené doby trvání účetní jednotky**, která se uplatňuje především v oceňování aktiv, např. při odpisech, kdy se majetek odpisuje i několik let. **Zásada objektivity účetnictví** znamená, že ta objektivní se považují účetním dokladem a vztahy aktiv ověřené inventarizací. **Bilanční kontinuita** zajišťuje návaznost konečných zůstatků stavů rozvahových účtů na počáteční stavy těchto účtů mezi účetními obdobími. **Akruálním principem** se rozumí účtování účetních případů do období, se kterým časově a věcně souvisejí. **Zásada zjišťování hospodářského výsledku v pravidelných intervalech (periodicita)** zabezpečuje, že účetní jednotka pravidelně zjišťuje a vykazuje výsledek hospodaření a její finanční situaci. Podle **zásady oceňování v historických cenách** se majetek oceňuje v ceně v okamžiku pořízení. Aby byla zajištěna srovnatelnost účetnictví

z hlediska času, dodržuje se zásada **stálosti metod účetnictví (konzistentnost)**, kdy účtování operací, oceňování a odpisování aktiv a náplň jednotlivých položek výkazů jsou v jednotlivých letech stejné (konzistentní). **Zásada opatrnosti** znamená povinnost účetní jednotky promítnout do ocenění majetku a závazků v účetnictví a v účetní uzávěrce rizika, ztráty a znehodnocení, které jsou účetní jednotce známy při sestavování uzávěrky, realizuje se tvorbou rezerv a opravných položek. Ze zásady **Přednosti obsahu před formou** vyplývá, že forma účetní informace je sice důležitá, ale důležitější je obsah dané informace. [3]

3 Odpovědnost za škodu z výkonu povolání

Odpovědnost za škodu z výkonu povolání obecně vzniká každému zaměstnanci. Musí k tomu být splněny určité předpoklady, jako jsou vznik škody na straně zaměstnavatele, porušení svých povinností ze strany zaměstnance, existence příčinné souvislosti mezi vznikem škody u zaměstnavatele a porušením povinností zaměstnance a zavinění zaměstnance. Zaměstnanec odpovídá i za škodu způsobenou úmyslným jednáním proti dobrým mravům nebo pod vlivem návykových látek. Škoda se hradí v penězích a vychází se z ceny věci v době poškození. [22]

3.1 Pojem právní odpovědnost

Odpovědnost je v právu spojena s právní povinností, resp. s jejím porušením. Právními povinnostmi se rozumí takové chování, které odpovídá jeho popisu v právním řádu. Odpovědnost je upravena v zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen nový občanský zákoník). [8]

Pro interpretaci pojmu právní odpovědnost je několik teorií. Zatímco jedna teorie chápe odpovědnost za hrozbu sankcí, které s sebou odpovědnost nese, jiná teorie považuje odpovědnost za samotnou sankci, *kteřá následuje až po porušení práva, případně vzniká následkem právně významné události, jež škodní následky vyvolala* [6, str. 57].

Právní odpovědnost rozlišuje dva typy odpovědnosti a to:

- a) subjektivní (obecná) odpovědnost,
- b) objektivní odpovědnost.

Zatímco k subjektivní odpovědnosti vznikající v důsledku porušení zákona a porušení dobrých mravů se vyžaduje zavinění, tak v případě objektivní odpovědnosti při porušení smluvních povinností toto zavinění není potřeba. Pokud se jedná o objektivní odpovědnost, tak je možné se povinnosti k náhradě újmy zprostit a to tehdy, jestliže se prokáže některý ze zprošťujících (liberačních) důvodů. V tomto případě daná osoba za vzniklou škodu neodpovídá. Jedná se například o liberační důvod spojený s tzv. vyšší mocí, jako jsou například požár, povodeň, mimořádné povětrnostní vlivy apod. Dále se lze objektivní odpovědnosti zbavit v důsledku neplatnosti smlouvy, kterou škůdce způsobil. Také se s touto problematikou spojuje pojem tzv. absolutní objektivní odpovědnost, tj. odpovědnost, ze které se nelze vyvinit. [6]

V novém občanském zákoníku je upravena i možnost předsmluvní odpovědnosti, popř. i odpovědnost za bezdůvodné obohacení, která vzniká za nepoctivé jednání při jednání o smlouvě, tedy v době, kdy smlouva ještě uzavřena není. Toto jednání se vede svobodně, může ho vést každý, aniž by odpovídal za to, že smlouvu neuzavře. Předsmluvní odpovědnost potom vzniká v případě, že jednání o smlouvě je tak daleko, že se jedna ze stran domnívá, že se smlouva uzavře a nepoctivě jedná ta strana, která přes důvodné očekávání druhé strany v uzavření smlouvy jednání ukončí, aniž pro to má závažný důvod. [8]

Aby právní odpovědnost vůbec vznikla, musí být splněny všechny tři předpoklady a to:

- a) protiprávní čin,
- b) vznik škody,
- c) příčinná souvislost mezi protiprávním činem a vznikem škody.

Aby poškozený mohl uplatnit své nároky na náhradu škodu, musí prokázat, že ke škodě došlo, její rozsah a její výši, prokázat protiprávnost úkonu, kterým byla tato škoda způsobena a příčinnou souvislost mezi vznikem škody a protiprávním úkonem či právně významnou událostí, která škodní následky vyvolala. [5]

Protiprávního činu se člověk dopustí porušením právní povinnosti nebo danou skutečnost prostě neprovede, např. z důvodu opomenutí. Tyto povinnosti vznikají ze smluvních povinností (dané povinnosti byly ujednány ve smlouvě a škůdce je po i přesto porušil), dále ze zákonných povinností, které ze zákona vyplývají nebo úmyslným porušením dobrých mravů. Při porušení smluvních povinností je škůdce povinen nahradit škodu nejen druhé straně, ale v případě i třetí osobě, pro kterou měly tyto povinnosti sloužit. Přitom postačí pouze prokázat, že smluvní strana povinnosti ze smlouvy porušila. Zákonné povinnosti, kterými vzniká deliktní odpovědnost, jsou uvedeny jak v novém občanském zákoníku tak i v jakémkoli platném a účinném zákoně, který je součástí právního řádu České republiky. Nejedná se pouze o konkrétně upravenou zákonnou povinnost, ale i vybrané obecné povinnosti vyplývající ze zákona. Pojem dobré mravy legislativa neupravuje, jedná se o tzv. neurčitý pojem, proto při aplikaci na konkrétní případ je zcela na soudu, aby v jednotlivých případech individuálně posoudil, zda určité jednání bylo nebo nebylo v rozporu s dobrými mravy. [5]

Na rozdíl od předešlé právní úpravy, kdy pojem škoda byl poměrně úzce chápán, tak podle nového občanského zákoníku je újmou *každá majetková nebo nemajetková ztráta, která vznikla na straně poškozeného v důsledku a v příčinné souvislosti s porušením první povinnosti ze strany škůdce*. [5, str. 18] Nový občanský zákoník rozlišuje újmu majetkovou (škodu) a nemajetkovou.

Jak je uvedeno v novém občanském zákoníku, tak povinnost nahradit újmu představuje povinnost k náhradě újmy na jmění (škody). Přitom se v tomto případě škodou rozumí přímá ztráta na majetku poškozeného a v důsledku i jeho reálné zmenšení (skutečná škoda), což představuje široký okruh pro nároky poškozeného od nákladu na opravu pro uvedení do původního stavu přes koupi nového majetku až po vznik dluhu, resp. závazku. Dalším možným druhem škody je ušlý zisk poškozeného, což představuje rozdíl mezi tím, čeho poškozený majetkově skutečně dosáhl a čeho by dosáhl, kdyby nebylo škodné události, tedy v jakém zvýšení majetku mu zabránila škodná událost.

Kromě škody, tedy majetkové újmy, může poškozenému vzniknout i újma nemajetková. Ta představuje takový druh újmy, která vzniká v důsledku protiprávního činu škůdce a to na osobnostních právech poškozené právnické nebo fyzické osobě, jako jsou zásahy do soukromí, dobré pověsti, zdraví, cti apod., anebo újma na osobě jako takové. Tuto škodu nelze jednoznačně vyčíslit, ale je nutno postupovat podle individuálního posouzení každého případu zvlášť a zohlednit další hodnotící kritéria, kterými jsou například intenzita neoprávněného zásahu škůdce, okolnosti a dopady na poškozeného. Následky této újmy bývají velmi často propojena i s majetkem poškozeného. Velmi jednoduše lze říci, že nemajetkovou újmou jsou jakékoli újmy, kterými nejsou skutečné škody ani ušlé zisky.

Příčinnou souvislost mezi porušením povinnosti a vznikem újmy podle nového občanského zákoníku je třeba *chápat jako poměr příčiny (tj. porušení povinnosti) a následku (tj. vzniklé škody)* [5, str. 33]. To znamená, že škoda vznikla v případě, kdy ze strany škůdce byly porušeny právní povinnosti, a bylo doloženo, že pokud by tyto povinnosti nebyly porušeny, škoda by nevznikla. V opačném případě odpovědnost za škodu nenastává, jestliže škoda vznikla v důsledku jiné skutečnosti. [5]

3.2 Způsob a rozsah náhrady škody a nemajetkové újmy

Stejně jako se od sebe liší charakter škody a nemajetkové újmy, tak se liší i způsob a rozsah náhrady této újmy. Obecně lze říci, že škoda se nahrazuje uvedením věci do předešlého stavu nebo odškodněním v obvyklé (tržní) ceně a nemajetková újma se nahrazuje přiměřeným zadostiučiněním (satisfakcí).

Podle staré úpravy se škoda hradila především v peněžní formě a uvedení do předešlého stavu se aplikovalo pouze v případě, že o to mohl poškozený odůvodněně požádat. V dnešní podobě je to právě naopak. Primárně je upřednostňováno uvedení do předešlého stavu, ale nový občanský zákoník umožňuje i formu peněžitě náhrady, přičemž soud může volbu

ovlivnit jen ve výjimečných případech. Ze zákona se hradí nejen skutečná škoda, ale i ušlý zisk. Skutečnou škodu se rozumí i vznik dluhu, kdy má poškozený právo, aby ho škůdce tohoto dluhu zprostil nebo mu poskytnul náhradu. Je-li poškozena věc a je vyžadována její náhrada, vychází se z tržní ceny věci, za kterou se v době poškození daná věc prodávala. [5]

Nemajetková újma se hradí formou poskytnutí přiměřeného zadostiučinění a to buď podle nového občanského zákoníku, nebo bylo toto odčinění předem ujednáno ve smlouvě.

V novém občanském zákoníku je stanovena povinnost nahradit nemajetkovou újmu v případech:

- *újmy na přirozených právech člověka,*
- *poškození věci ze svévole nebo škodolibosti,*
- *odůvodňují-li to zvláštní okolnosti,*
- *narušení dovolené, a*
- *při narušení základních členských práv člena spolku.*[5, str. 43]

Zadostiučinění může mít mnoho podob a to náhradu v penězích nebo i v nepeněžní formě jako je například omluva. Při určování zadostiučinění se zohledňuje celá řada okolností, jako je diskriminace z důvodu svého pohlaví, rasy, původu, náboženství apod. nebo zda byla újma způsobena *pomocí lsti, pohrůžky, zneužitím závislosti poškozeného na škůdci, násobením účinků zásahu jeho uváděním ve veřejnou známost.* [8, § 2957]

3.3 Omezení povinnosti k náhradě újmy

V novém občanském zákoníku jsou upraveny důvody, které omezují nebo dokonce vylučují odpovědnost za škodu. Jak už bylo uvedeno výše, tak při subjektivní odpovědnosti je zapotřebí zavinění, *příčemž není vyžadován úmysl škůdce a zavinění z nedbalosti je presumováno.* [5, str. 109] V případě objektivní odpovědnosti při porušení smluvní povinnosti a v kvalifikovaných případech se náhrada škody platí v každém případě a není zapotřebí zavinění.

Omezení nebo dokonce vyloučení odpovědnosti za škodu lze uplatnit pouze v omezených případech zákonného nebo smluvního omezení. [23] Jedná se o okolnosti vylučující protiprávnost a smluvní omezení povinnosti k náhradě újmy.

V případech vylučující protiprávnost se rozumí jednání v nutné obraně a dále pak jednání v krajní nouzi. V těchto případech sice je poškozenému škoda prokazatelně způsobena, ale bylo by krajně nevhodné po škůdci náhradu škody vyžadovat. Krajní nouzí se rozumí čin,

kterým někdo odvrací nebezpečí újmy a zároveň tímto jednáním způsobí újmu zpravidla třetí osobě. O krajní nouzi se nejedná v tom případě, kdy toto nebezpečí bylo možno za daných okolností odvrátit jinak anebo způsobený následek je zřejmě stejně závažný nebo ještě závažnější než ten, který hrozil. Na rozdíl od krajní nouze, kde se odvrací hrozící nebezpečí, tak v případě nutné obrany někdo od sebe nebo od jiné osoby odvrací bezprostředně hrozící nebo trvající protiprávní útok a přitom je útočníkovi způsobena újma. V takovém případě nemá osoba odvracející útok povinnost k náhradě škody, která útočníkovi vznikla. O nutnou obranu se nejedná, je-li obrana zcela zřejmě nepřiměřená útoku nebo napadenému hrozí vzhledem k jeho poměrům jen nepatrná újma. (přitom je výslovně stanoveno, že nepatrnost újmy musí být posuzována k poměrům napadeného, jelikož poměry každého napadeného se mohou lišit a stejná újma může mít různé významy pro jednotlivé napadené).

V obou těchto případech je pro toho, kdo jedná v krajní nouzi, nebo je nucen se bránit, velmi obtížné určit, jak velkému nebezpečí ve skutečnosti čelí a nový občanský zákoník z tohoto důvodu uvádí, že při posuzování jednotlivých případů krajní nouze i nutné obrany je třeba přihlídnout k tzv. omluvitelnému vzrušení mysli. [23]

U smluvního omezení povinnosti k náhradě újmy je podle nového občanského zákoníku nově umožněno osobě, aby se vzdala práva, které jí má vzniknout teprve v budoucnu a tedy se dopředu vzdát práva na náhradu škody či nemajetkové újmy. V těchto souvislostech je upraven zákaz jednostranného vyloučení či omezení odpovědnosti tzn., že se nepřihlíží k oznámení někoho, že svoji povinnost k náhradě újmy vylučuje či omezuje. V případě ohlášení této skutečnosti před vznikem újmy, může být oznámení považováno za varování před nebezpečím, a mohlo by mít vliv na určení rozsahu náhrady újmy. Opakem tohoto zákazu je možnost smluvního vyloučení či omezení odpovědnosti, kdy by se jedna ze stran vzdala práva na náhradu újmy, která má vzniknout, resp., jež by mohla vzniknout teprve v budoucnost. [5, str. 112] Toto ujednání platí jak k náhradě újmy fyzické osoby, tak za určitých okolností i k náhradě újmy osob právnických. Další možností omezení odpovědnosti je tzv. riziko oběti, tzn., že pokud někdo na sebe přijal toto riziko, neznamená to, že se vzdal i práva na náhradu škody. A v neposlední řadě je i případ spojený s vlastnictvím pozemků, kdy se vlastník pozemku vzdá práva domáhat se náhrady škody vzniklé na pozemku a v případě zapsání do veřejného seznamu toto oznámení platí i proti pozdějším vlastníkům. [5]

3.4 Škoda z provozní činnosti a škoda způsobená provozem zvláště nebezpečným

Jedná se o odpovědnost objektivní, tudíž se nepožaduje zavinění provozovatele závodu nebo jiného zařízení sloužícího k podnikání.

Touto škodou se rozumí škoda, která byla způsobena provozováním závodu nebo jiného zařízení sloužící k výdělečné činnosti, vznikla-li tato škoda v takovém provozu. Nový občanský zákoník také upravuje možnost zproštění se povinnosti k náhradě škody toho, kdo závod nebo jiné zařízení sloužící k výdělečné činnosti provozuje, *prokáže-li, že vynaložil veškerou péči, kterou lze rozumně požadovat, aby ke škodě nedošlo*. [8, § 2924]

Jedná se o škodu způsobenou vlastní provozní činností (chemický, fyzikální nebo biologický vliv na okolí), věcí použitou při této činnosti (posuzují se věci obecně způsobující škodu, ale i věci, které škodu obvykle nezpůsobují) nebo vlivem činnosti na okolí (často nerozpoznatelné od vlastní provozní činnosti, vliv na okolí nemusí být blízký). Jde například o náhradu škody v případě, kdy závod vypouštěl do ovzduší oxid síry a jeho přítomnost v ovzduší poničil lesní porost.

Nejde-li předem rozumně vyloučit možnost vzniku závažné škody ani při vynaložení řádné péče, jedná se o provoz zvláště nebezpečný a provozovatel takového závodu nebo zařízení zvláště nebezpečného je povinen nahradit škodu tímto provozem nebo zařízením. Ale i v tomto případě je možné, aby se provozovatel zprostil povinnosti nahradit škodu a to tehdy, když prokáže, že byla způsobena působením vyšší mocí zvnějšku, poškozený si škodu způsobil sám nebo neodvratitelné jednání třetí osoby. Zvláště nebezpečný provoz je ten, který je provozován továrním způsobem³ nebo se jedná o provoz, ve kterém se používá nebo se nakládá s výbušnou nebo obdobně nebezpečnou látkou jako jsou jedy a jiné chemické látky mající negativní dopad na životní prostředí. Nejčastěji se jedná o elektrárny, plynárny apod.

[5]

3.4 Odpovědnost za škodu v pracovněprávních vztazích

Pracovněprávní vztah je výluční způsob, jak může být vykonávána závislá práce. Základní pracovněprávní vztahy jsou pracovní poměr a dohody konané mimo pracovní poměr. Pracovní poměr se zakládá pracovní smlouvou, volbou nebo jmenováním. Při uzavírání pracovního poměru musí zaměstnavatel respektovat některé povinnosti stanovené v předpise

³ Práce v těchto provozovnách jsou prováděny stroji a obsluhovanými lidmi výrobky jsou produkovány ve větším množství

č. 262/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákoník práce) a to například seznámit fyzickou osobu s povinnostmi a právy podle pracovní smlouvy, pracovními podmínkami, odměňováním, zajistit, aby fyzická osoba před uzavřením pracovní smlouvy podstoupila vstupní lékařskou prohlídku, je-li potřeba k uzavření pracovní smlouvy výpis z Rejstříku trestů, provede se tak před uzavřením pracovní smlouvy. Pracovněprávní předpisy nevymezují vlastní postup pro sjednání pracovního poměru. Může to však být upraveno v pracovním řádu. [22]

3.5.2 Škoda v zaměstnaneckém poměru

Na rozdíl od úpravy odpovědnosti výše, která je ukotvena v novém občanském zákoníku, tak odpovědnost za škodu v pracovněprávním vztahu je řešena v zákoníku práce v části číslo jedenáct, která je rozdělena na odpovědnost zaměstnance a odpovědnost zaměstnavatele za škodu a jejich společná ustanovení. Zákoník práce také v této části stanoví povinnosti vedoucí k předcházení škodám, jako je například povinnost zaměstnavatele zajišťovat takové pracovní podmínky, aby zaměstnanci mohli řádně plnit své pracovní úkoly bez ohrožení na zdraví a majetku a z důvodu ochrany majetku je zaměstnavatel rovněž oprávněn v nezbytném rozsahu provádět kontrolu věcí, které zaměstnanci vnášejí nebo od něho odnášejí. Také stanovuje povinnosti pro zaměstnance počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví, majetku ani k bezdůvodnému obohacení. V případě škody hrozící zaměstnavateli je zaměstnanec povinen zakročit nebo oznámit hrozící škodu nadřízenému (nebrání-li mu v tom důležitá okolnost nebo vystavil-li by sebe nebo ostatní zaměstnance vážnému ohrožení). Jestliže tak vědomě neučiní, může zaměstnavatel požadovat podílení se na náhradě škody. Zároveň neodpovídá za škodu, která byla způsobena odvrácením hrozící škody nebo nebezpečí přímo hrozící životu nebo zdraví v případě, že si počínal způsobem přiměřeným okolnostem. [9]

Podle ustanovení § 250 zákoníku práce odpovídá zaměstnanec zaměstnavateli za škodu, kterou způsobil zaviněným porušením povinností při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním. V případě porušení povinností rovněž ze strany zaměstnavatele, je odpovědnost zaměstnance za škodu omezená. Platí, že zaměstnavatel musí zavinění zaměstnance prokázat. Dále je zaměstnanec odpovědný, v případě že podepsal dohodu o odpovědnosti k ochraně hodnot svěřených zaměstnanci k vyúčtování⁴, za schodek vzniklý na

⁴ Fyzická osoby dosáhne 18 let věku a další podmínky z § 252 zákoníku práce.

hodnotách jako jsou hotovost, ceniny, zboží apod. V neposlední řadě také odpovídá za ztrátu svěřených věcí.

Škoda, která byla zaměstnavateli způsobena a zaměstnanec za danou škodu odpovídá, je povinen ji odčinit v uvedení do předešlého stavu, pokud to není možné tak nahrazení v penězích. Výše náhrady za škodu, která byla způsobena z nedbalosti, nesmí překročit u jednotlivého zaměstnance částku rovnající se čtyřapůlnásobku jeho průměrného měsíčního výdělku. V případě způsobení škody úmyslně nebo v opilosti či zneužití jiných návykových látek, může zaměstnavatel požadovat kromě peněz či uvedení věci v předešlý stav ještě i náhradu ušlého zisku. Dále se výše náhrady stanoví podle schodku, který způsobil nebo podle ztráty svěřených věcí a to v jejich plné výši. Výši náhrady škody určuje vždy zaměstnavatel, je povinen výši požadované náhrady projednat se zaměstnancem a písemně mu ji musí oznámit zpravidla nejpozději do 1 měsíce ode dne, kdy byl zjištěn vznik škody a odpovědnost zaměstnance za tuto škodu. [9]

Pokud zaměstnanci vznikla škoda při plnění pracovních podmínek, nebo mu byla způsobena škoda porušením právních povinností v rámci plnění pracovních úkolů jednajícím jménem zaměstnavatele, nebo mu byla způsobena škoda při odvrácení hrozící škody zaměstnavatele, nebo mu vznikla škoda na odložených věcech obvykle se nosící do práce, odpovídá za tyto škody podle ustanovení § 265 zákoníku práce zaměstnavatel. Ten je povinen zaměstnanci uhradit skutečnou škodu, popř. i jinou škodu a to uvedení věci v předešlý stav nebo úhradou v penězích.

Při určení výše škody s povinností úhrady zaměstnance i zaměstnavatele se vychází z ceny věci v době poškození nebo ztráty. V případě účetní chyby způsobenou účetní-zaměstnancem, za kterou je vyměřena sankce, je podnikatel povinen tuto částku uhradit a následně ji může po zaměstnanci požadovat podle pravidel zákoníku práce. Účetní-zaměstnanec si může sjednat pojištění. A to pojištění odpovědnosti za škodu při výkonu povolání. Toto pojištění kryje škody, které klient způsobí svému zaměstnavateli při výkonu svého povolání nebo v přímé souvislosti s ním a vztahuje se na obecnou odpovědnost. [9]

Podle zákona o účetnictví má při zpracování účetnictví účetní jednotky společností zpracující účetnictví pro právnickou nebo fyzickou osobu, odpovědnost za správnost účetnictví vždy a jen daná účetní jednotka. V takovém případě je uzavřena mezi účetní jednotkou a účetní-podnikatelem smlouva, kde se účetní firma zavazuje pro účetní jednotku zpracovávat účetnictví. Účetní-podnikatelé zabývající se zpracováním účetnictví pro své

klienty, mají většinou uzavřené pojištění profesní odpovědnosti. Není to ovšem povinnost, mohou si je sjednat, pokud to uznají za vhodné. [8]

4 Pojištění odpovědnosti za škodu

Pojištění odpovědnosti za škodu slouží ke krytí škod, ke kterým může dojít v zaměstnání, povolání nebo v běžném životě. Tyto škody vznikají třetí osobě z činností, kterou pojištěný vykonává. [2]

Z pojištění odpovědnosti vzniká povinnost pojistitele poskytnout pojistné plnění, s níž koresponduje právo oprávněné osoby (ve většině případů pojištěného, tedy škůdce) na to, aby bylo pojistné plnění poskytnuto. [2, § 2861] Pojistné plnění je sice poskytování poškozenému, ten však právo na pojistné plnění vůči pojistiteli nemá, pokud to není sjednáno v pojistné smlouvě nebo to neříká zákon (odpovědnost z provozu vozidla umožňuje poškozenému požadovat pojistné plnění přímo proti pojistiteli). Podle tohoto zákona má poškozený právo na pojistné plnění proti pojistiteli nikoli na náhradu škody nebo újmy.

Pokud se nejedná o odpovědnost z provozu vozidla nebo to neukládá pojistná smlouva, má poškozený pouze právo na náhradu škody a to vůči škůdci. Poškozený je závislý na pojištění, zda uplatní svoje právo na plnění u pojistitele. Pokud tak škůdce neučiní, neboť má právo a nikoliv povinnost na plnění od pojistitele, může poškozený uplatnit právo na náhradu škody v plném rozsahu vůči škůdci, ale nemůže se domáhat práva na plnění vůči pojistiteli.

V případě neuplatnění práva na pojistné plnění (například z důvodu toho, že pojištěný ví, že pojistné plnění z pojištění poskytnuto nebude z důvodu výluky nebo vyčerpaného limitu pojistného plnění) poškozenému zůstává právo na náhradu škody vůči škůdci. Dalším důvodem pro neuplatnění práva je například to, že odškodnění raději poskytne sám z důvodu vyhnutí se sankce, které by se promítlo do pojistného vztahu nebo poškozený neuplatnění právo na pojistné plnění z důvodu nesouhlasu s právem na náhradu škody, které na něj bylo uplatněno.

Často je však v pojistných podmínkách ukládána povinnost bez zbytečného odkladu oznámit pojistiteli skutečnost, že proti pojištěnému bylo uplatněno právo na náhradu škody či újmy. Pokud tak neučiní (porušení povinností pojištěného), může to mít negativní následky, které se mohou promítnout zejména do pojistného plnění.

Při uplatnění práva na pojistné plnění, je to plnění poskytnuto poškozenému od pojistitele. Tudíž má poškozený jakousi ochranu, že mu škoda bude nahrazena a nebude závislý na škůdci, pojistiteli, zda mu tuto škodu uhradí či nikoliv. [2]

Toto pojištění nesmí vést k obohacení a je limitováno pouze pojistným plněním.

4.1 Členění pojištění

Pojištění odpovědnosti za škodu se člení podle právní závaznosti na dvě základní skupiny a to na:

- pojištění zákonná (veřejná) a
- pojištění soukromá (smluvní).

Pojištění zákonná vznikají na základě skutečnosti podle dané právní normy bez uzavření pojistné smlouvy. Opakem zákonného pojištění je pojištění soukromé vznikající na základě pojistné smlouvy a toto pojištění lze dále rozdělit na pojištění povinné a pojištění dobrovolné. Povinné smluvní je takové pojištění, kdy je zákonem určená povinnost uzavřít pojištění. Pojištění se dobrovolné pak zcela závisí na volbě osoby, zda si dané pojištění zřídí nebo ne. [1]

4.1.1 Pojištění zákonná

Jedním z možných druhů pojištění je právě pojištění zákonné. To se týká pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu a nemoci z povolání. Toto pojištění má každý zaměstnavatel, který zaměstnává alespoň jednoho pracovníka. Povinnost pojištění vzniká zaměstnavateli na základě zákoníku práce v ustanovení § 365, který uvádí že, *ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona do dne nabytí účinnosti právní úpravy úrazového pojištění zaměstnanců se řídí odpovědnost zaměstnavatele za škodu při pracovních úrazech a nemocech z povolání § 272 až 274 a ustanoveními této hlavy, § 205d zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění zákona č. 231/1992 Sb., zákona č. 74/1994 Sb. a zákona č. 220/2000 Sb., a vyhláškou č. 125/1993 Sb., kterou se stanoví podmínky a sazby zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání, ve znění vyhlášky č. 43/1995 Sb., vyhlášky č. 98/1996 Sb., vyhlášky č. 74/2000 Sb. a vyhlášky č.*

487/2001 Sb. [9, § 365] Pojištění vzniká dnem uzavření prvního pracovněprávního vztahu u zaměstnavatelů a trvá po dobu jeho platnosti a po dobu existence zaměstnavatele. Zaměstnavatelé, kteří mají toto pojištění sjednané u České pojišťovny, a. s., do 31. 12. 1992, mohou i nadále u této pojišťovny zůstat. V ostatních případech zákonné pojištění vzniká u Kooperativy pojišťovny, a.s., Vienna Insurance Group. [21]

Zákonné pojištění se sjednává ze zákona bez uzavření pojistné smlouvy. Z tohoto pojištění vzniká zaměstnavatelům právo, aby za ně pojišťovna uhradila škodu, která vznikla

zaměstnanci při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání. Zaměstnavatel je povinen písemně a bez zbytečného odkladu pojišťovně oznámit vznik prvního pracovněprávního vztahu a tím dá podnět na vznik tohoto pojištění. Pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu a nemoci z povolání se vztahuje na pracovněprávní vztahy vzniklé na základě pracovní smlouvy, nebo při vykonávání činnosti pro zaměstnavatele mimo pracovní smlouvu a to buď na základě dohody o pracovní činnosti, nebo dohody o provedení práce. Tyto formy pracovněprávních vztahů upravuje zákoník práce. [21]

Sazba pojistného se vypočítá jako součin příslušné sazby určené podle Odvětvové klasifikace ekonomických činností podle Českého statistického úřadu převažující činnosti vykonávané zaměstnavatelem a základu, který je stejný jako vyměřovací základ pro výpočet pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti. Podrobnější podmínky a sazby zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání jsou upraveny vyhláškou ministerstva financí č. 125/1993 Sb. ve znění pozdějších předpisů. [7]

4.1.2 Pojištění smluvní

Smluvní pojištění vzniká sjednáním pojistné smlouvy mezi pojistitelem⁵ a pojistníkem⁶. Pojištění odpovědnosti za škodu účetní, ať už se jedná o účetní v pracovněprávním vztahu nebo o účetní vykonávající veřejnou praxi spadá právě do této kategorie pojištění. Smluvní pojištění může mít dvě podoby a to:

- a) pojištění povinné smluvní a
- b) pojištění dobrovolné smluvní.

Pojištění povinné smluvní je pojištění, které je uzavřené na základě pojistné smlouvy, kdy zákon ukládá povinnost toto pojištění sjednat a na rozdíl od pojištění zákonného pojištění vzniká až uzavřením pojistní smlouvy. Tato povinnost se ukládá subjektům, kterým u činnosti vzniká vyšší míra rizika vzniku škod, například pojištění odpovědnosti způsobenou provozem vozidla, pojištění profesí jako jsou advokáti, notáři, auditoři, daňoví poradci a další. [1]

⁵ Právnická osoba (pojišťovna), k jejíž předmětu podnikání patří pojišťovací činnost. [24]

⁶ Fyzická nebo právnická osoba, která uzavřela pojistnou smlouvu s pojistitelem.[24]

Pojištění dobrovolné smluvní rovněž vzniká na základě sjednání pojistné smlouvy a je zcela na svobodné vůli občanů. Podle České asociace pojišťoven lze dobrovolné pojištění rozdělit na pojištění občanů, pojištění podnikatelů a jiná. [13]

A. Pojištění občanů:

- a. pojištění domácnosti (domácnost, budovy)
- b. pojištění odpovědnosti (v občanském životě, zaměstnance vůči zaměstnavateli, z vlastnictví budovy),
- c. pojištění vozidel (havarijní pojištění),
- d. životní pojištění (důchodové, investiční, kapitálové, pro děti, rizikové, univerzální, vkladové). [13]

Dále do této kategorie lze zařadit cestovní pojištění, pojištění právní ochrany, pojištění zdraví (soukromé zdravotní pojištění), úrazové pojištění a zdravotní pojištění cizinců. [13]

B. Pojištění podnikatelů:

- a. pojištění majetku (odcizení, vandalismus, živelní událost)
- b. pojištění vozidel (havarijní pojištění)
- c. pojištění všeobecné odpovědnosti za škodu způsobené například členy statutárních orgánů a managementu, dopravcem, na životním prostředí, provozem měst a obcí, provozem zemědělské organizace a další. [13]

Také lze do této kategorie přidat další pojištění, jako jsou pojištění ostatních rizik, finančních rizik, leasingových splátek, pojištění úvěru, zemědělské pojištění a další. [13]

C. Jiná pojištění:

- a. pojištění lesů,
- b. pojištění veletrhů a výstav,
- c. pojištění záruky v důsledku úpadku agentur práce,
- d. pojištění záruky za celní dluh,
- e. pojištění záruky za spotřební daně. [13]

Pojištění dobrovolné smluvní je nejobvyklejším typem pojištění.

4.2 Pojistná smlouva pojištění odpovědnosti

Pojistné vztahy, kdy se sjednávají pojistné smlouvy, jsou upraveny novým občanským zákoníkem. Podle ustanovení § 2758 nového občanského zákoníku se pojistnou smlouvou *pojistitel zavazuje vůči pojistníkovi poskytnout jemu nebo třetí osobě pojistné plnění, nastane-li nahodilá událost krytá pojištěním (pojistná událost), a pojistník se zavazuje zaplatit pojistiteli pojistné.* [8, § 2578]

V pojistné smlouvě jsou upraveny konkrétní pojistné podmínky a podmínky realizace pojištění, které jsou závažné pro obě smluvní strany. Smlouva se vždy uzavírá písemně, výjimka je při uzavírání pojistné smlouvy s pojistnou dobou kratší než jeden rok. V takovém případě může být pojistná smlouva sjednána elektronickou poštou, telefonicky nebo faxem. Pojistník musí vždy obdržet potvrzení o uzavření pojistné smlouvy a doklad o uzavření pojištění, tzv. pojistku. [8]

Pojistná smlouva k pojištění odpovědnosti za škodu musí vždy obsahovat:

- určení pojistitele a pojistníka,
- určení oprávněné osoby,
- určení, zda se jedná o pojištění škodové nebo obnosové,
- vymezení pojistného nebezpečí a pojistné události,
- výši pojistného a jeho splatnost,
- údaj o tom, zda se jedná o pojistné běžné nebo jednorázové,
- vymezení pojistné doby a doby, na kterou byla pojistná smlouva uzavřena.

Veškeré důležité informace k pojištění, v tomto případě k pojištění odpovědnosti za škodu, jsou upraveny v pojistných podmínkách, které jsou součástí pojistné smlouvy a vytvářejí je pojišťovny. Pojistné podmínky jsou všeobecné a zvláštní.

Všeobecné pojistné podmínky jsou určeny pro určitý pojistný produkt. Např. může být ve všeobecných pojistných podmínkách vysvětleny obecné pojmy, jako jsou oprávněná osoba, škodná a pojistná událost, škoda, ale i životní prostředí nebo biologická újma, uvádí obecné výluky z pojištění apod. Tyto pojistné podmínky určují co je pojistným plněním, jeho splatnost, ve kterých případech má pojišťovna právo na náhradu za to, co plnila za pojištěného atd. Nedílnou součástí pojistných podmínek jsou i povinnosti pojistníka, pojištěného a pojišťovny, informace týkající se vzniku, změny, doby trvání a zániku pojištění, informace o pojistném a další údaje týkající se řešení případných sporů apod.

Zvláštními pojistnými podmínkami potom jsou konkrétní pojistné podmínky pro dané určité pojištění, podrobněji rozvádějí všeobecné pojistné podmínky. Ve zvláštních pojistných podmínkách pro pojištění odpovědnosti za škodu jsou například uvedeny druhy pojištění odpovědnosti, na které se tyto pojistné podmínky vztahují, konkretizuje pojistnou událost, výluky z pojištění, informují pojištěného o jeho povinnostech a o pojistném plnění, zvláštní pojistné podmínky stejně jako všeobecné pojistné podmínky, charakterizují základní pojmy jako jsou úhrada majetkové škody, společník, užívání a věci a další.

Pokud není v nabídce pojištění uvedena doba, do kdy má být tato nabídka přijata, musí být přijata do jednoho měsíce ode dne doručení nabídky druhé straně (v případě povinnosti lékařské povinnosti je tato doba prodloužena na dva měsíce). Rovněž může být nabídka pojištění přijata včasným zaplacením pojistného podle uvedené výše v nabídce pojištění.

V případě, že na nabídku pojištění bylo odpovězeno (a tato odpověď se považuje za nový návrh), musí její druhá strana přijmout do jednoho měsíce, jinak se považuje za odmítnutou. Při změně smlouvy návrhem jedné ze stran se postupuje obdobně.

Pojištění vzniká prvním dnem po uzavření smlouvy, pokud ve smlouvě není stanoveno jinak. Jiné datum vzniku pojištění je např. i okamžik uzavření pojistné smlouvy nebo může mít pojištění odložený začátek pojištění a to na určité datum nebo určitou událost. [2]

Pojištění odpovědnosti lze podle nového občanského zákoníku sjednat pouze jako pojištění škodové, kdy pojistitel poskytuje oprávněné osobě pojistné plnění, které v ujednaném rozsahu vyrovnává úbytek majetku vzniklý v důsledku pojistné události. [8]

Každý účastník pojistné smlouvy má určitá práva a povinnost. Jedním z práv je, že pojistník má právo na pojistné plnění ve sjednaném rozsahu od pojistitele, pokud vznikla nahodilá událost a na druhou stranu má povinnost pojistiteli platit pojistné. Některá z dalších práv a povinností pojistitele i pojistníka jsou například ta, že pojistitel je oprávněn zabezpečit identifikaci o pojištěném, pojistníkovi nebo oprávněné osobě a zároveň je oprávněn tyto údaje vést ve své evidenci, má právo na pojistné za pojistnou dobu a je povinen při pojistné události bez zbytečného odkladu zahájit šetření pro zjištění výše plnění (délka šetření je nejdéle 3 měsíce), pojistník má povinnost bez zbytečného odkladu oznámit pojistiteli změnu nebo zánik pojistného rizika, taktéž oznámit pojistnou událost, chovat se tak, aby škodná událost nenastala a další.

Vznik škodné události je oprávněná osoba nebo pojištěný, pokud to jsou rozdílné osoby, oznámit bez zbytečného odkladu pojistiteli. Rovněž je povinen mu oznámit, že proti němu poškozený uplatnil právo na náhradu a vyjádřit se k povinnosti nahradit škodu, k požadované náhradě a její výši a to vše bez zbytečného odkladu, nikoliv až poté, co je proti němu uplatněno právo poškozeného na náhradu škody. Přičemž není podstatné, zda pojištěný s uplatněným právem souhlasí, či nikoli.

Bez zbytečného odkladu oznámí pojištěný pojistiteli také to, že proti němu bylo zahájeno řízení v souvislosti se škodnou událostí před orgánem veřejné moci nebo rozhodčí řízení, oznámí jméno svého právního zástupce a průběh a výsledky řízení. Řízením může být řízení správní, trestní, občanskoprávní nebo rozhodčí. V takovýchto řízeních postupuje pojištěný podle pokynů pojistitele a náklady spojené s řízením hradí pojištěnému pojistitel.

Pro to, aby mohl pojistitel projednávat škodnou událost, jakmile mu byla oznámena, nepotřebuje žádná zvláštní zmocnění, neboť mu toto zmocnění uděluje § 2863 nového občanského zákoníku. Toto zmocnění je z důvodu, že šetření pojistné události je částečně spojeno s jednáním s poškozeným, který při uzavírání pojistné smlouvy ve většině případů není znám, tudíž je jeho totožnost zjišťována ze strany pojistitele a o existenci pojištění se může dozvědět až poté, kdy uplatnil vůči pojištěnému škůdci právo na náhradu škodu či újmy.

Je-li pojištění odpovědnosti vztaženo k náhradě škody nebo újmy při ublížení na zdraví či usmrcení, má pojistitel právo, aby stanovil povinnost pro pověřené zdravotnické středisko vyžádat příslušnou zdravotnickou dokumentaci. Pojistitel nemá právo, aby se sám obrátil na zdravotnické zařízení přímo, zdravotní dokumentaci si musí vyžádat přes zprostředkovatele těchto služeb.

Pojistné plnění je pojistitelem hrazeno v plné výši náhrady škody nebo újmy, pokud nebyl ve smlouvě stanoven limit pro pojistné plnění. Tímto limitem je v případě pojištění odpovědnosti limit pojistného plnění podle návrhu pojistníka. Pokud pojištěný uhradil poškozenému škodu či újmu sám, má právo v případě, že se na tuto škodu pojištění vztahuje, žádat po pojistiteli náhradu až do výše, kterou by jinak platil poškozenému pojistitel.

Pojistná smlouva také může náhradu škody i újmy poškozenému omezit. Jedná se o případy, kdy pojištěný bez souhlasu pojistitele uznal poškozenému nárok na náhradu způsobené škody nebo újmy.

Na základě ujednání může pojistitel poskytnout jednorázové náhrady, kde se pojistitel s poškozeným dohodne a pojištěný s daným řešením souhlasí. Jednorázová náhrada se stanoví podle pojistně-matematických metod. [2]

Způsobil-li pojištěný škodnou událost a byl pod vlivem požití alkoholu, návykových látek nebo přípravku obsahující návykovou látku, může pojistitel požadovat náhradu toho, co za něho plnil. Návykové látky jsou uvedeny v přílohách nařízení vlády č. 63/2013 Sb., o seznamech návykových látek.

Toto ustanovení se nevztahuje na případy, kdy vliv alkoholu nebo návykových látek byl způsobem užitím léku způsobem předepsaným lékařem a pojištěný nebyl obeznámen se skutečností, že při pobírání daného léku nelze vykonávat činnost, v jejímž důsledku pojištěný způsobil škodnou událost.

Stejně jako obecné ustanovení o pojištění odpovědnosti, kdy v případě změny vlastnictví nebo spoluvlastnictví pojištěného majetku pojištění zaniká oznámením pojistiteli této skutečnosti, pokud nebylo v pojistné smlouvě stanoveno jinak. U pojištění odpovědnosti se nejedná o pojištění majetku, ale o pojištění povinnosti nahradit újmu, která se k majetku vztahuje. Rovněž toto pojištění zaniká dnem oznámení pojistiteli změnu vlastnictví nebo spoluvlastnictví majetku.

Pojistná doba je doba, na kterou bylo pojištění sjednáno a u pojištění odpovědnosti za škodu je pojistná doba obvykle jeden rok, případně na dobu neurčitou. [2]

Pojištění může zaniknout několika způsoby. Jedním z důvodů zániku pojištění je uplynutím pojistné doby. Dalším důvodem zániku pojištění je nezaplacení pojistného. Pojištění zaniká marným uplynutím doby, ne kratší jednoho měsíce, stanovené pojistitelem v upomínce k zaplacení pojistného nebo jeho části. Upomínka však musí obsahovat sdělení o zániku pojištění v případě nezaplacení dlužného pojištění. Také se pojistník a pojistitel na zániku pojištění mohou dohodnout, dojednávají si termín zániku pojištění a způsob vzájemného vyrovnání závazků. Při zániku pojištění výpovědi musí alespoň 6 týdnů před uplynutím pojistného období pojistitel nebo pojistník doručit druhé straně tuto výpověď a pojištění zaniká ke konci pojistného období. Výpověď musí mít vždy písemnou formu. Soukromé pojištění lze vypovědět do 2 měsíců ode dne uzavření pojistné smlouvy. Ode dne doručení výpovědi druhé straně začíná běžet osmidenní lhůta, která končí zánikem pojištění. Rovněž lze soukromé pojištění vypovědět do 3 měsíců ode dne doručení oznámení vzniku pojistné události. Lhůta od doručení je v tomto případě 1 měsíc, na konci tohoto období pojištění zaniká. Soukromé pojištění může pojistník vypovědět do 1 měsíce ode dne doručení sdělení o převodu pojistného kmene nebo jeho části podle § 32 zákona č. 363/1999 Sb., ve znění zákona č. 39/2004 Sb., nebo do 1 měsíce ode dne zveřejnění oznámení o odnětí povolení k provozování pojišťovací činnosti pojistitele. Lhůta je v tomto případě osmidenní, po uplynutí pojištění

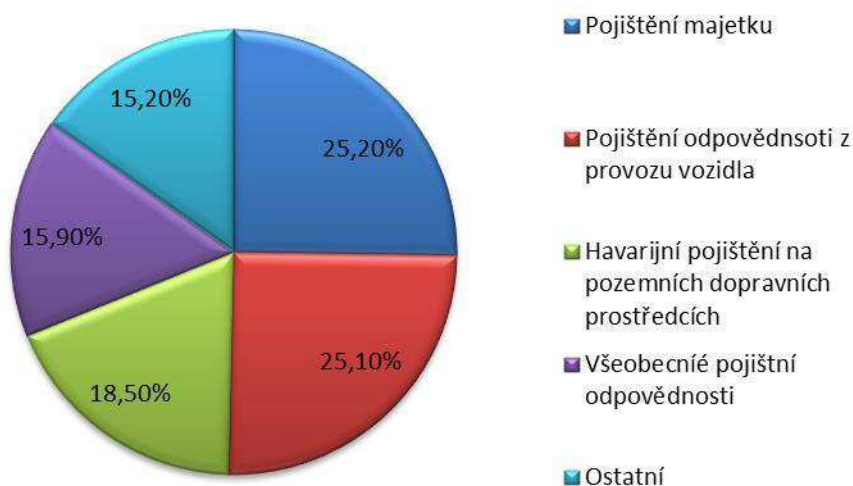
zaniká. Pojištění může zaniknout i odstoupením od pojistné smlouvy. Tento způsob se použije za splnění určitých podmínek v případě, kdy jedna ze stran pojistného vztahu zodpoví úmyslně nebo z nedbalosti nepravdivě nebo neúplně při sjednávání pojistné smlouvy dotazy týkající se sjednáváného soukromého pojištění. Odstoupením od pojistné smlouvy se smlouva ruší od počátku. Pojistitel má povinnost vrátit zaplacené pojistné, od kterého se odečte to, co již ze soukromého pojištění pojištěný plnil, popřípadě se odečtou náklady spojené se vznikem a správou pojištění. Pojištění rovněž zanikne odmítnutím plnění z pojistné smlouvy ze strany pojistitele. Pojištění zanikne dnem doručení oznámení o odmítnutí pojistného plnění, kdy příčinou pojistné události byla skutečnost, o které se pojistitel dozvěděl až po vzniku pojistné události, kterou nemohl zjistit při sjednávání pojistné smlouvy z důvodu úmyslně nebo z nedbalosti nesprávně zodpovězených dotazů. Dalšími důvody pro zánik pojištění mohou být zánik pojistného rizika nebo pojistné věci či jiné majetkové hodnoty, smrt pojištěné fyzické nebo právnické osoby bez právního nástupce. [2]

5 Pojištění odpovědnosti za škodu účetní

Pojištění odpovědnosti za škodu lze sjednat pro účetní v pracovněprávním vztahu jako pojištění odpovědnosti z výkonu povolání a pro účetní vykonávající veřejnou praxi jako pojištění profesní odpovědnosti. Obě tato pojištění spadají do kategorie neživotního pojištění.

Na českém trhu v roce 2013 působilo 33 tuzemských pojišťoven, 18 poboček zahraničních pojišťoven a na základě příhraničního poskytování služeb v roce 2013 mohlo působit na tuzemském trhu 743 pojišťoven a poboček pojišťoven z jiných členských států evropské unie a Evropského hospodářského prostoru. V roce 2013 pojištění všeobecné odpovědnosti tvořilo 15,9 % předepsaného pojistného v neživotním pojištění (viz Obr. 5.1). [13]

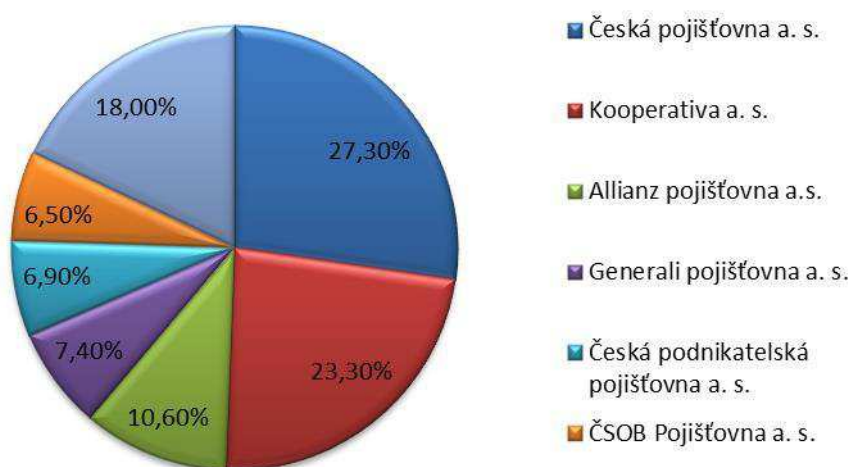
Obr. 5.1 Struktura pojistného trhu – neživotní pojištění 2013

Zdroj: Vlastní zpracování, Výroční zpráva České asociace pojišťoven 2013,

Největší podíl na neživotní pojištění v roce 2013 měla Česká pojišťovna a.s., následovaly Kooperativa a.s, pojišťovna Allianz a.s., Generali pojišťovna a. s., Česká podnikatelská pojišťovna, a.s., Vienna Insurance Grup, ČSOB Pojišťovna, a.s., člen holdingu ČSOB a ostatní. (viz Obr. 5.2.) [13]

Obr. 5.2 Podíl pojišťoven na celkovém předepsaném smluvním pojistném v neživotním pojištění

Zdroj: Česká asociace pojišťoven – vývoj pojistného trhu 2013, vlastní zpracování

Pro analýzu pojištění profesní odpovědnosti a pojištění odpovědnosti za škodu z výkonu povolání byla vybrána Generali společnost a. s.

Byly osloveny čtyři pojišťovny s největším podílem na celkovém předepsaném smluvním pojistném a právě Generali pojišťovna a. s. mi slíbila spolupráci.

5.1 Pojištění profesní odpovědnosti

Pojem profesní odpovědnost je odvozen z angličtiny, kde se používá název „Errors and Omissions“ – tedy „Omyly a Opomenutí“ nebo zkratka „PI“ – Professional Indemnity – tedy „Profesní pojištění“.

Pro správné fungování profesního pojištění je nutné, aby veškeré činnosti, na které se pojištění vztahuje, byly zapsány v obchodním rejstříku firmy nebo aby existovala příslušná oprávnění či živnostenské listy.

Pojištění profesní odpovědnosti se sjednává pro případ, kdy poškozený vznesе nárok na náhradu škody, kterou mu pojištěný způsobil v důsledku porušení právních povinností plynoucích z profesních předpisů a obecných právních norem.

Toto pojištění je určeno pro kvalifikované odborníky, na jejichž práci jsou kladeny vysoké nároky a jejich chyby mohou mít závažné důsledky. Při výkonu některých profesí jako je auditor, daňový poradce nebo notář, zákon nařizuje pojištění profesní odpovědnosti pro krytí

škody vzniklé v souvislosti s výkonem dané profese a vzniklou škodu by sami nemohli uhradit v plné výši.

V současné době je možné na trhu najít dva základní principy sjednávání profesního pojištění. Jedním je princip příčiny škody, kdy se sjednané pojistné krytí vztahuje na všechny události, jejichž prvotní příčina nastala v době trvání pojistné smlouvy. Při tomto způsobu sjednání pojištění se pojistná smlouva uzavírá na dobu, kdy je činnost vykonávána, ale pojištění je platné až do doby promlčení nároků na náhradu škody. Pojišťovny je velmi lehké měnit, ale klient nemá jistotu v případě vznesení nároku škody z minulosti, že pojišťovna bude schopna vyplatit plnění. To vede k tomu, že se od tohoto principu pojištění ustupuje a stále více se postupuje podle druhého principu pojištění profesní odpovědnosti, což je princip vznesení nároku. Při tomto principu se pojistné krytí vztahuje na všechny události, *kdy ke vznesení nároku na náhradu škody poškozeným dojde poprvé v době trvání pojištění a zároveň tento nárok musí být důsledkem porušení povinností, které nastalo buď v době trvání pojištění, nebo v určeném časovém období předem (retroaktivní období).* [19, Doba pojištění] Pojišťovna musí obdržet oznámení o vznesení nároku buď v době trvání pojištění, nebo v době definované po jejím skončení. [19]

V pojištění odpovědnosti je standardní, že pojistné smlouvy obsahují jisté výluky, které se nevztahují na pojistné krytí. V případě, že vznikne škoda, která je touto výlukou, pojistitel není povinen tuto škodu nahradit. Tyto odchylky jsou buď sepsány ve všeobecných pojistných podmínkách, nebo mohou být definovány přímo v pojistné smlouvě.

Na tuzemském trhu se pojištěním profesní odpovědnosti zabývá mnoho pojišťoven.

Institute nabízející pojištění profesní odpovědnosti jak pro zájemce, kterým to ukládá zákon tak i pro ty, co se pro toto pojištění rozhodnou dobrovolně jsou:

- Česká pojišťovna, a. s.,
- ČSOB pojišťovna, a. s.,
- Triglav pojišťovna, a. s.,
- Allianz pojišťovna, a. s.,
- Generali pojišťovna, a. s.,
- Kooperativa pojišťovna, a. s.
- a další. [13]

Pojištění odpovědnosti

Generali pojišťovna a. s. při uzavírání pojištění profesní odpovědnosti přikládá k pojistné smlouvě všeobecné pojistné podmínky pro pojištění odpovědnosti VPP O 2014/01(dále ne VPP), které obsahují společná ustanovení pojištění odpovědnosti a dále zvláštní pojistné podmínky pro pojištění profesní odpovědnosti ZPP OP 2014/02 (dále jen ZPP).

Podle článku 3 VPP návrh pojistné smlouvy ze strany pojistitele musí být pojistníkem přijat do data uvedené v nabídce, pokud není, tak do jednoho měsíce ode dne doručení návrhu pojistné smlouvy pojistníkovi, nebo zaplacením pojistného. Pojištění se uzavírá na dobu neurčitou, pokud není v pojistné smlouvě (vždy v písemné formě) stanoveno jinak. Pojištění vzniká dnem uvedeným v pojistné smlouvě nebo dnem po uzavření pojistné smlouvy. Pokud pojistitel vykonává úkony nebo služby nad rámec jeho povinností, je oprávněn požadovat poplatky za tyto služby dle článku 10 VPP podle sazebníku administrativních poplatků, se kterým musí být pojistník seznámen a který může pojistitel měnit. [15]

V článku 3 ZPP je uveden rozsah pojištění. Základním rozsahem pojištění je úhrada škody nebo nemajetkové újmy na zdraví nebo usmrcením, škody na hmotné věci nebo objektu, následné nebo čisté finanční škody a náklady právního zastoupení za dobu trvání pojištění, pokud příčina vzniku škody či újmy vznikne v době trvání pojištění nebo v době trvání pojištění bylo poprvé uplatněno právo na náhradu škody. Také se pojištění profesní odpovědnosti vztahuje na povinnost nahradit škodu či újmu vyplývající z vlastnických, nájemních nebo podobných vztahů k objektům, k náhradě škodě či újmy způsobené blízkým osobám pojištěnému nebo majetkově propojeným osobám. Aby pojistitel měl povinnost k náhradě škody či újmy pojištěného podle zvláštních pojistných podmínek pro pojištění profesní odpovědnosti, musí na území České republiky dojít současně k

- k příčině vzniku škody nebo jiné újmy,
- ke vzniku škody nebo jiné újmy a
- k prvnímu písemnému uplatnění práva na náhradu škody či újmy. [16]

Podle článku 9 VPP se pojistné (stanovuje se pomocí pojistné sazby podle dlouhodobých zkušeností pojistitele) platí za celou dobu trvání pojištění, v některých případech i po zániku pojištění, většinou se pojistné stanovuje jako pojištění běžné, ale ve smlouvě lze stanovit jinak. Po domluvě je možné pojistné hradit ve splátkách. Pojistitel má právo v oprávněných situacích (změna obecně závazných právních předpisů apod.) upravit výši běžného pojištění. Není-li zaplaceno pojistné, pojištění se přesto nepřerušuje. [15]

Na vlastní odpovědnost pojistník určuje limit pojistného plnění, který je zároveň horní

hranicí pojistného plnění stahující se na jednu pojistnou událost.

Podle článku 11 VPP jsou v pojištění profesní odpovědnosti určena práva a to například ta, že pojistitel má právo navrhnout novou výši pojistného při podstatném zvýšení pojistného rizika v pojistné době nebo pojistnou smlouvu vypovědět, za nedodržení povinností mají pojistitel i pojistník právo odstoupit od pojistné smlouvy, pojistitel má právo snížit pojistné nebo má právo odmítnout pojistné plnění a další práva. Povinnosti z pojištění jsou například uvádění pravdivých a správných dotazů ze strany pojistitele, oznámení změny pojistného rizika (obě strany), snížit pojistné při podstatném snížení pojistného rizika v pojistné době, pojištěný je povinen dbát, aby pojistná událost nenastala, při vzniku pojištění je pojištěný povinen bez zbytečného odkladu tuto skutečnost oznámit pojistiteli, minimalizovat rozsah pojistné události, na vlastní náklad y zajistit důkazy o vzniku, příčině, rozsahu a následních škodné události, neměnit stav způsobený škodnou událostí a další povinnosti. [15]

Rozsah pojistného plnění je omezen rozsahem náhrady škody či újmy vztahující se k pojištění, spolu s náklady právního zastoupení plnění z jedné pojistné události pojistitele nepřesáhne stanovený limit pojistného plnění v pojistné smlouvě.

Pojistitel rovněž hradí podle článku 14 VPP zachraňovací náklady⁷ nad rámec pojistného plnění maximálně však 10 % limitu pojistného plnění. V případě záchrany života a zdraví osob se limit pro hrazení zachraňovacích nákladů zvyšuje na 30 % z limitu pojistného plnění.

V článku 6 VPP jsou uvedeny způsoby zániku pojištění profesní odpovědnosti. Pojištění profesní odpovědnosti zaniká smrtí pojistníka, dohodou smluvních stran, uplynutím pojistné doby, výpovědí pojištění pojistitelem nebo pojistníkem, marným uplynutím lhůty při nezaplacení dlužného pojistného nebo jeho části, oznámením změny vlastnictví majetku, rozhodnutím o úpadku nebo hrozícím úpadku pojistníka nebo pojištěného, odstoupením od smlouvy v případě porušení smlouvy podstatným způsobem a další. [15]

Pojištění profesní odpovědnosti má poměrně dost výluk z pojištění, tedy situací, kdy se pojištění nevztahuje na povinnost pojištěného k náhradě škody či újmy, jsou uvedeny v článku 4 ZPP. Jedná se například o škody či újmy vzniklé úmyslně, hrubou nedbalostí, činností pojištěného k němuž nemá oprávnění, nad rámec sjednaného limitu škody mezi poškozeným a pojištěným, nemajetkovou újmou způsobenou protiprávním činem, z pracovněprávních a služebních vztahů, na vnesených, odložených, nehmotných věcech, na penězích, směnkách, cenných papírech, ceninách, pohřešováním, ztrátou, krádeží, znečištěním vod, ovzduší, půdy,

⁷ Náklady, které pojistník účelně vynaložil na odvrácení bezprostředně hrozící pojistné události na zmírnění následků již nastalé pojistné události nebo proto, že plnil povinnost odklidit poškozený pojištěný majetek nebo jeho zbytky z hygienických, ekologických či bezpečnostních důvodů. [2, § 2819]

vadou výrobku, v důsledku povodní nebo záplav, informací nebo radou poskytnutou mimo pojištěnou činnost, pomluvou, porušením mlčenlivosti, překročením či nedodržením rozpočtu a další. [16]

Například podle judikatury (č. j. 5 Afs 4/2011 – 50 ze dne 13. 01. 2012) [26] externí účetní, která byla fyzickou osobou pověřena vést účetnictví, způsobila fyzické osobě škodu tím, že pochybila ve vedení účetnictví a do daňových přiznání za roky 1999 -2001 uvedla příjmy, kterých fyzická osoba ve skutečnosti nedosáhla. S účetní byla sjednaná i ústní mandátní smlouva o zastupování při sjednávání a realizaci jeho zakázek, a tak se mohla podílet na obchodech v rámci jeho živnosti. Externí účetní vytvářela v účetnictví fiktivní faktury za obchody, které nikdy neproběhly a v letech 1999 – 2001 byla podle podaných daňových přiznání nesprávně stanovena daň z příjmu fyzických osob za tato léta. Proto byla fyzické osobě dodatečně vyměřena daň z příjmu fyzických osob za tato období. Fyzická osoba sice o klamavém jednání účetní nevěděl, ale podle zákona o účetnictví byla za vedení účetnictví odpovědná fyzická osoba, i přesto, že bylo vedení účetnictví svěřeno externí účetní. Doměřenou daň bude muset fyzická osoba příslušnému finančnímu úřadu zaplatit. Zároveň fyzické osobě vznikne nárok na náhradu škodu od škůdce, tedy externí účetní. Má-li externí účetní sjednané pojištění profesní odpovědnosti, bude se jednat o jednu z výluk, kdy se pojištění nebude vztahovat na náhradu škody, protože pojištěná danou škodu způsobila úmyslným jednáním podle ZPP článku č. 3. Z tohoto důvodu bude muset účetní, jestliže fyzická osoba uplatní nárok na náhradu škodu, tuto škodu zaplatit z vlastních peněžních prostředků.

Podle článku č. 6 ZPP je ve společném ustanovení uvedeno, že v případě, kdy pojistitel požaduje řádné zabezpečení prostor nebo minimální stupeň zabezpečení, má ve zvláštních pojistných podmínkách poměrně podrobně určenou úroveň tohoto zabezpečení pro jednotlivý majetek, u něhož toto zabezpečení vyžaduje. Například u motorových vozidel na otevřených nebo neoplocených parkovacích plochách uvádí nepřetržitou dvoučlennou ostrahu, kde alespoň jeden z nich je na neustálé kontrolní obchůzce zaparkovaných vozidel. Nebo u vozidel zaparkovaných v uzavřené garáži nebo na parkovacích plochách je to zámek a zavedení vhodného přístupového systému. Kromě motorových vozidel uvádí pravidla pro zabezpečení například pro věci převzaté do úschovy a to pomocí trezoru s minimální bezpečnostní třídou 0 dle ČSN EN 1143-1 a další.

Součástí pojistné smlouvy k pojištění profesní odpovědnosti jsou také doplňkové pojistné podmínky DPP OP 01, 02, 03, 05, 011, 15, 16, 20 a 21(dále jen DPP). [14]

Kupříkladu podle DPP 01 a 02 je rozšířeno, aby se povinnost k náhradě škody či újmy

vztahovala k náhradě škody či újmy způsobené na území Evropy (podle jejího geografického vymezení), nebo na svět, ovšem kromě USA a Kanady.

Podle DPP 05 v případě, že vznikla škoda na věci návštěvníka a zaměstnanci vznikla náhrada této škody v rámci plnění jeho právních povinností, pojištění se na tuto škodu rovněž vztahuje. Pojištění se také vztahuje na zničení, krádež, poškození věcí v uzamčených šatních skříňkách a ke škodě došlo násilným překonáním překážky.

Pojištění se také podle DPP 11 může vztahovat na nemajetkovou újmu způsobenou na přirozených právech člověka, kromě nemajetkové újmy vzniklé například pomluvou, porušením práv duševního vlastnictví nebo mlčenlivostí a další.

Rovněž se pojištění může vztahovat podle DPP 20 k náhradě škody vzniklé ztrátou svěřených dokladů přijatých v souvislosti se svou profesí (pouze náhrada faktické hodnoty ztracených dokladů a nákladů na jejich znovupořízení). Kupříkladu účetní-podnikatel pravidelně jednou měsíčně přebírá účetní doklady ke zpracování účetnictví svých klientů a účetní jeden z dokladů ztratí. [14]

5.2 Pojištění odpovědnosti za škodu z výkonu povolání

Generali pojišťovna k pojistné smlouvě k tomuto druhu pojištění přikládá všeobecné pojistné podmínky pro pojištění odpovědnosti zaměstnance při výkonu zaměstnání VPP ZAM 2014/01 (dále jen VPP ZAM), které jsou rozděleny na obecnou část a zvláštní část.

Ve článku 19 VPP ZAM zvláštní části je uveden předmět pojištění. Podle tohoto článku se pojištění sjednává pro případ, kdy pojištěnému vznikne povinnost nahradit újmu vzniklou jiné osobě při ublížení na zdraví nebo při usmrcení, nahradit škodu vzniklou jiné osobě poškozením nebo zničením hmotné věci, kterou má tato osoba ve vlastnictví nebo v užívání a také povinnosti nahradit škodu finanční v době trvání pojištění. Vznik povinnosti pojištěného nahradit vzniklou škodu či újmu je pojistnou událostí. [17]

Podle článku 3 VPP ZAM pojištění vzniká prvním dnem následující po dni uzavření pojistné smlouvy, nebo datem určený ve smlouvě, sjednává se na dobu neurčitou. [17]

V článku 19.5 VPP ZAM zvláštní části jsou uvedeny výluky z pojištění. Výlukami v pojištění odpovědnosti zaměstnance jsou plnění za škodu nebo újmu, kterou zaměstnanec způsobil úmyslně, hrubou nedbalostí nebo po požití alkoholu nebo jiných návykových látek. Rovněž se pojištění nevztahuje na škodu způsobenou při dodání věci, které byly vadné nebo

dodání činností na věci, které byly vadné, na převzatých věcech z důvodu zpracování, opravy, úpravy, prodeje atd.. Pojištění se také nevztahuje na škody, které vznikly na dopravním prostředku, letadlech, pracovních strojích, na ceninách, penězích, směnkách a šeků, datových nebo podobných nosičích se záznamy. [17]

Zaměstnanec účetní podnikl pracovní cestu služebním automobilem a při této cestě narazil do plotu a způsobil škodu na služebním vozidle. Účetní jednotka byla povinna tuto škodu nahradit a následně po prokázání zavinění náhradu škody na služebním vozidle vymáhala na zaměstnanci. Podle všeobecných pojistných podmínek Generali pojišťovna má tuto situaci ve výlukách, tudíž by zaměstnanec měl povinnost zaplatit škodu ve výši čtyřapůlnásobku průměrné mzdy, kterou by účetní jednotka mohla po zaměstnanci vymáhat. Tato pojišťovna ale nabízí volitelné připojištění, na které by se tato škoda vztahovala a to připojištění podle VPP ZAM zvláštní části článku 20 Řidiči.

Také se pojištění odpovědnosti zaměstnance nevztahuje na škody způsobené tím, že zaměstnanec nesplnil včas svou povinnost a byly stanoveny pokuty nebo penále.

Například účetní v zaměstnaneckém poměru měla mimo jiné za úkol práci s fakturami, jejich vystavování, přijímání, placení apod. Mezi účetní jednotkou a jedním z dodavatelů byla uzavřena smlouva o dodávání zboží, ve které bylo i ujednání o tom, že v případě nedodržení lhůty pro zaplacení faktury bude účetní jednotce vyměřeno penále. Účetní neuhlídala datum splatnosti faktury a ta nebyla zaplacená v termínu. Dodavatel vyčíslil škodu a po účetní jednotce ji vymáhal. Za vedení účetnictví je vždy zodpovědná účetní jednotka a proto ji zaplatila a následně ji vymáhala po účetní, která byla za tuto škodu zodpovědná. Škoda vznikla ve výši, která je nižší než je čtyřapůlnásobek mzdy a tudíž ji podle ustanovení § 250 zákoníku práce účetní jednotka může celou po účetní vymáhat. Jestliže má účetní sjednané pojištění odpovědnosti zaměstnance, spadá tato penále do výluk podle VPP ZAM článku 19 bodu 5, a tato škoda z pojištění hrazena nebude a účetní ji bude muset zaplatit sama. Rovněž lze podle článku 20 VZZ ZAM zvláštní části sjednat volitelné připojištění Pokuty, penále, škody by byla hrazena z tohoto připojištění.

Dalšími případy, kdy se pojištění nevztahuje na odpovědnost za škodu, jsou například škody vzniklé schodkem na svěřených hodnotách, vyrobením zmetku nebo vadnou manuální prací, a další.

Podle článku 13 VPP ZAM obecné části je pojistné plnění omezeno rozsahem náhrady škody či újmy. Pojišťovna také nahradí náklady právního zastoupení. Plnění z jedné pojistné události nesmí přesáhnout limit pojistného plnění, který je sjednaný ve smlouvě. *Celkové plnění pojistitele ze všech pojistných událostí, včetně náhrady nákladů právního zastoupení, v*

jednom ročním pojistném období nepřesáhne dvojnásobek limitu pojistného plnění sjednaného v pojistné smlouvě. [17, str. 11]

V pojistné smlouvě může být uvedena hranice pojistného plnění vztahující se na jednu pojistnou událost. Přitom tato hranice je limit pojistného plnění ujednaný v pojistné smlouvě.

V rámci limitu může být v pojistné smlouvě sjednány i sublimity pojistného plnění pro sjednaná pojistná nebezpečí.

Pojišťovna také hradí tzv. zachraňovací náklady podle článku 14 VPP ZAM zvláštní části nejvýše do 10 % limitu pro sjednané pojistné nebezpečí. *Jde-li o záchranu života a zdraví osob, nahradí pojistitel zachraňovací náklady a utrpěnou škodu do výše 30% z horní hranice pojistného plnění sjednané pro pojistné nebezpečí [17, str. 11]*

Pojištění odpovědnosti za škodu z výkonu povolání zaniká podle článku 6 VPP ZAM obecné části podle ujednání uvedených v pojistné smlouvě nebo neprodleně po skončení pracovněprávního nebo služebního vztahu neprodleně pojišťovně oznámí, že o pojištění již dále nemá zájem, dohodou, uplynutím pojistné doby nebo výpovědí. [17]

6 Závěr

Cílem bakalářské práce bylo nalezení významu pojištění odpovědnosti za škodu pro účetní-zaměstnance a pro účetní-podnikatele. V České republice této profesi žádný zákon neukládá povinnost si toto pojištění zřídit, a proto záleží jen na daném subjektu, zda si pojištění odpovědnosti zřídit, nebo ne. Jedná se tedy o pojištění smluvní, přesněji dobrovolné smluvní. Z teoretické části plyne, že odpovědnost vzniká porušením právních povinností (může být chápána jako hrozba sankce za porušení právních povinností nebo odpovědnost může být chápána jako samotná sankce). Odpovědnost vznikne splněním tří předpokladů a to, protiprávním činem, vznikem škody a příčinné souvislosti mezi vznikem škody a protiprávním činem. Účetní-zaměstnanec i účetní-podnikatel může chybou nebo neopatrností způsobit škodu, za kterou bude podle nového občanského zákoníku odpovědná a vznikne ji povinnost danou škodu uhradit. K tomu, aby účetní nemusela platit celou škodu (ať už celou nebo jen částečnou) z vlastních peněžních prostředků, slouží právě pojištění odpovědnosti, kdy pojišťovna za účetní tuto škodu uhradí podle podmínek, které jsou sjednány v pojistné smlouvě pojištění profesní odpovědnosti nebo pojištění odpovědnosti zaměstnance.

Oba pojistné produkty byly aplikovány u jedné pojišťovny a to Generali pojišťovny, podle jejích pojistných podmínek a byly uvedeny praktické příklady, jakou škodu může účetní způsobit a kdo danou škodu zaplatí.

Oba tyto pojistné produkty se sjednávají uzavřením pojistné smlouvy, která musí mít písemnou formu a pokud není v pojistné smlouvě uvedeno jinak, pojištění odpovědnosti se sjednává jako pojištění škodové. Podstatným rozdílem mezi pojištěním profesní odpovědnosti a pojištěním odpovědnosti zaměstnance je to, pro koho je daný pojistný produkt určen. Pojištění odpovědnosti za škodu z výkonu povolání je určeno pro zaměstnance, v tomto případě pro účetní, pracující na základě pracovní smlouvy nebo na základě dohody mimo pracovní poměr (dohoda o provedení práce nebo dohoda o pracovní činnosti.) Pojištění profesní odpovědnosti je jednak pro ty profese, kterým zákon určuje povinnost si toto pojištění zřídit. Jako například podle zákona č. 523/1992 Sb., o daňovém poradenství a Komoře daňových poradců České republiky si toto pojištění musejí zřídit daňoví poradci. Pojištění profesní odpovědnosti je také určeno pro ty, kteří se dobrovolně rozhodnou si jej sjednat. Účetní povinnost sjednat si pojištění profesní odpovědnosti určena není, pro tuto oblast ekonomiky je sjednání dobrovolné.

Pojištění odpovědnosti za škody spadá do neživotního pojištění. Pojištění kryje širokou škálu situací, kdy může vzniknout povinnost k náhradě škody poškozenému, ale jen do pojistného limitu sjednaného v pojistné smlouvě. V roce 2013 byl podle České asociace pojišťoven poměr pojištění následující: životní pojištění 41 % a neživotní pojištění 59 %. Zájem o neživotní pojištění rok od roku roste.

V účetnictví je za škodu vždy zodpovědná účetní jednotka, ať zaměstnává svou účetní, která se o vedení účetnictví stará, nebo jej svěří účetní-podnikateli. Podstatný rozdíl je u uplatnění nároku na náhradu škody poškozeného. Zatímco u práce externí účetní-podnikatele je hranice náhrady škody podle limitu ujednané v pojistné smlouvě (pokud mají tyto subjekty sjednané pojištění odpovědnosti), tak u účetní v pracovněprávním vztahu je to vždy jen do výše čtyřapůlnásobku mzdy podle zákoníku práce.

Dalším podstatným rozdílem mezi oběma druhy pojištěními bych uvedla uplatnění nároku náhrady škody či újmy ze strany poškozeného. Zaměstnanec totiž ručí za škodu, kterou v rámci plnění svých pracovních povinností neúmyslně způsobil, jen do výše čtyřapůlnásobku mzdy, zatímco škoda externí účetní nebo účetní kancelář při sjednání profesního pojištění odpovědnosti je hrazena právě z tohoto pojištění.

Oba tyto produkty, jak pojištění odpovědnosti za škodu z výkonu povolání, tak pojištění profesní odpovědnosti, se srovnávat nedají. Přesto z obou těchto pojištění vyplývají jisté rozdíly.

U obou platí, že pojištění kryje většinu škod, které mohou vzniknout ať už v zaměstnání nebo při výkonu veřejné praxe (kromě situací v podobě výluk uvedených v pojistných podmínkách). Škody se mohou vyšplhat do vysokých částek, a přitom náklady na toto pojištění ročně není vysoké, jedná se o stovky korun placené pojistiteli za celý rok. Obě pojištění mají mnoho výluk, kdy se pojištění odpovědnosti nevztahuje na povinnost, aby pojistitel vyplatit pojistné plnění.

U pojištění odpovědnosti za škodu z výkonu povolání se zaměstnanec pojišťuje proti škodě, kterou neúmyslně způsobuje a za škodu ručí jen do výše čtyřapůlnásobku mzdy. To je pro odpovědnost zaměstnance a škodu velká výhoda, která ovšem nevyplývá z pojištění, ale z ustanovení zákoníku práce. Účetní (ať už zaměstnanec nebo podnikatel) může způsobit škodu, která se vyšplhá do stotisíců nebo dokonce milionů, ale odpovědnost za účetnictví má vždy a jen daná účetní jednotka. Takže škodu sice účetní jednotka zaplatí, ale dále ji může po svém zaměstnanci vymáhat ovšem jen do výše stanovené zákoníkem práce. A tady se uplatní pojištění odpovědnosti za škodu z výkonu povolání, kdy se náhrada škody, kterou po zaměstnanci bude zaměstnavatel vymáhat, hradit právě z tohoto pojištění. Pojištění

odpovědnosti zaměstnance za škodu bude v jistém ohledu levnější než pojištění profesní odpovědnosti. Protože zaměstnanec má omezenou odpovědnost za škodu, bude i limit pro pojistné plnění menší a tudíž bude platit menší pojistné. Účetní-podnikatel bude mít pojistnou částku vyšší, a proto bude platit vyšší pojistné než zaměstnanec.

Pojištění profesní odpovědnosti v případě, že účetní jednotka využije služeb účetní-podnikatele. Pro tyto osoby není sjednání pojištění profesní odpovědnosti povinnost, ale způsobí-li při své profesi škodu a bude-li proti ní uplatněn nárok na náhradu takovéto škody, je povinna ji poškozenému zaplatit. Na rozdíl od zaměstnanců však není náhrada škody omezena na čtyřapůlnásobek mzdy, ale hradí se celá způsobená škoda.

Sjednání pojištění odpovědnosti je pro jakýsi pocit bezpečí, kdy se nemusíme neustále obávat o to, zda budeme schopni dostát svým závazkům v případě, že třetí osobě způsobíme škodu a ta ji následně po nás bude vymáhat. Neboť pojistné, které pojištěný musí za pojistné období zaplatit je menší částky, než může být případná vzniklá škoda.

Pojištění profesní odpovědnosti bude také hrát významnou roli pro rozhodování možného klienta účetní-podnikatele, zda s danou společností uzavře smlouvu o vedení účetnictví. Klienta bude zajímat, jestli účetní společnost má sjednané pojištění odpovědnosti za škodu, kterou by mu mohla svou profesí způsobit, a tak by snadněji náhrady škodu, kterou by musel a zaplatit třetí osobě v případě, že účetní-podnikatel tuto škodu způsobila.

Pojistné plnění bude pojišťovnou v případě, že poškozený vznesl nárok na náhradu škody, vyplaceno jen poškozenému, pokud není ve smlouvě stanoveno, že pojistné plnění bude vyplaceno také pojištěnému.

Co se týká rozsahu pojištění odpovědnosti, je na tom lépe pojištění profesní odpovědnosti. Ve svých pojistných podmínkách pro toto pojištění je uvedeno více možností, které se vztahují na povinnost pojistitele zaplatit poškozenému náhradu škody za pojištěného, nicméně záleží na pojistné smlouvě, co si v ní obě strany ujednají.

Seznam zkratk

DPP - Volitelné rozšíření pojištění – Doplnkové pojistné podmínky Generali pojišťovny a. s.

VPP - Všeobecné pojistné podmínky – pojištění odpovědnosti VPP O 2014/01 Generali pojišťovny a. s.

VPP ZAM - Všeobecné pojistné podmínky pro pojištění odpovědnosti zaměstnance při výkonu zaměstnání VPP ZAM 2014/01 Generali pojišťovny a. s.

ZPP - Zvláštní pojistné podmínky – pojištění profesní odpovědnosti ZPP OP 2014/02 Generali pojišťovny a. s.

Seznam použité literatury a pramenů

Monografie

- [1] DUCHÁČKOVÁ, Eva. *Principy pojištění a pojišťovnictví*. 3. aktualiz. vyd. Praha: Ekopress, c2009, 224 s. ISBN 978-80-86929-51-4.
- [2] JANDOVÁ, Lucie, Petr ŠLAUF a Jaroslav SVEJKOVSKÝ. *Pojištění v novém občanském zákoníku: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014. 353 s. ISBN 978-80-7400-530-5.
- [3] KOLEKTIV AUTORŮ. *Účetnictví podnikatelských subjektů I*. Brno: Tribun EU, 2012. 105 s. ISBN 978-80-248-2905-0.
- [4] MRKOSOVÁ, Jitka. *Účetnictví 2013: učebnice pro SŠ a VOŠ*. 1. vyd. Brno: Edika, 2013, ix, 291 s. ISBN 978-80-266-0176-0.
- [5] NOVOTNÝ, Petr, Pavel KOUKAL a Eva ZAHOŘOVÁ. *Nový občanský zákoník: Náhrada škody*. Praha: Grada, 2014. 139 s. ISBN 978-80-247-5165-8.
- [6] ZÁRYBNICKÁ, Jana a Karel SCHELLE. *Pojištění odpovědnosti za škodu (historie a současnost)*. 1. vyd. Ostrava-Přívoz: KEY Publishing s.r.o., 2010, 220 s. ISBN 978-80-7418-061-3

Právní normy

- [7] Vyhláška č. 125/1993 Sb., kterou se stanoví podmínky a sazby zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání
- [8] Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- [9] Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce
- [10] Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů
- [11] Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách, ve znění pozdějších předpisů

Elektronické zdroje

[12] BUSINESS INSTITUT. *Náhrada škody podle NOZ II [online]*. [citace 20. 3. 2015]

BUSINESS INSTITUT. Dostupné z:

<http://www.businessinstitut.cz/nahrady-skody-podle-noz-ii>

[13] ČESKÁ ASOCIACE POJIŠŤOVEN. *Pojistné produkty podle druhu [online]*. [citace 6. 4. 2015] Dostupné z:

<http://www.cap.cz/pojistne-produkty/podle-druhu-produktu>

[14] GENERALI POJIŠŤOVNA. *Volitelné rozšíření pojištění – Doplnkové pojistné podmínky [online]*. [citace 27. 4. 2015]. Dostupné z:

http://www.generali.cz/soubory/9FJEL6/ZPP%20OP%202014_02_OK.pdf

[15] GENERALI POJIŠŤOVNA. *Všeobecné pojistné podmínky – pojištění odpovědnosti VPP O 2014/01 [online]*. [citace 25. 4. 2015]. Dostupné z:

http://www.generali.cz/soubory/8FNH2K/VPP%20O%202014_01.pdf

[16] GENERALI POJIŠŤOVNA. *Zvláštní pojistné podmínky – pojištění profesní odpovědnosti ZPP OP 2014/02 [online]*. [citace 27. 4. 2015]. Dostupné z:

http://www.generali.cz/soubory/9FJEL6/ZPP%20OP%202014_02_OK.pdf

[17] GENERALI POJIŠŤOVNA. *Všeobecné pojistné podmínky pro pojištění odpovědnosti zaměstnance při výkonu zaměstnání VPP ZAM 2014/01 [online]*. [citace 3. 5. 2015]. Dostupné z:

<http://www.generali.cz/soubory/9FJEG8/99.70.21.07%2007-14%20v03.pdf>

[18] HQ FINANCIAL VIEWS. *The Story of Josiah Wedgwood: Potter and Cost Accountant [online]*. HQ FINANCIAL VIEWS [3. 3. 2015]. Dostupné z:

<http://www.hqsearch.com/pdf/History-Wedgewood-and-Cost-Accounting.pdf>

[19] INSIA, INSURANCE INTELLIGENCE & ASSISTANCE. *Doba pojištění [online]*.

INSIA [citace 4. 4. 2015] Dostupné z:

<http://www.profesniodpovednost.cz/doba-pojisteni.html>

[20] KOMORA CERTIFIKOVANÝCH ÚČETNÍCH ČR. *Etika v účetní praxi [online]*.

[citace 25. 4. 2015]. Dostupné z:
<http://www.kcucr.cz/index.php?art=1082>

[21] KOOPERATIVA, VIENNA INSURANCE GROUP. *Zákonné pojištění odpovědnosti zaměstnavatele [online]*. KOOP [citace 10. 4. 2015] Dostupné z: <http://www.koop.cz/nase-produkty/zakonne-pojisteni-odpovednosti-zamestnavatele/>

[22] MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Příručka pro personální a platovou agendu [online]*. MPSV [citace 20. 3. 2015]. Dostupné z:
<http://www.mpsv.cz/ppropo.php?ID=IPB010>

[23] NOVÝ OBČANSKÝ ZÁKONÍK. *Smluvní omezení povinnosti k náhradě škody a nemajetkové újmy [online]*. NOZ [citace 30. 3. 2015] Dostupné z:
<http://obcanskyzakonik.justice.cz/nahrada-ujmy/konkretni-zmeny/smluvni-omezeni/>

[24] POJIŠTĚNÍ.CZ. *Slovník pojmů – pojištění a finance [online]*. POJIŠTĚNÍ.CZ [1. 5. 2015]. Dostupné z:
<https://www.pojisteni.cz/slovník-pojmu>

[25] UCTOVANI.NET. *Účetnictví od A do Z, 2 díl - Význam a funkce účetnictví, uživatelé účetnictví [online]*. UCTOVANI.NET [15. 3. 2015]. Dostupné z:
<http://www.uctovani.net/clanek.php?t=Ucetnictvi-od-A-do-Z-2-dil-Vyznam-a-funkce-ucetnictvi-uzivatele-ucetnictvi&idc=70>

[26] ÚČETNÍ-PORTÁL.CZ. *Judikatura – čj. rozsudku 5 Afs 4/2011 - 50 [online]*. ÚČETNÍ-PORTÁL.CZ [2. 5. 2015]. Dostupné z:
http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2011/0004_5Afs_11_20120123123146_prevedeno.pdf

Ostatní

[27] ČÚS PRO PODNIKATELE Č. 013, *Dlouhodobý nehmotný a hmotný majetek*.

[28] POKORNÁ, Jana. *Historie účetnictví*. Brno, 2009. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, Katedra Finanční podnikání.

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 7.5.2015

Lucie Kubíková
jméno a příjmení studenta